

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

REVIZE STÁVAJÍCÍHO NEUDRŽITELNÉHO SYSTÉMU FINANCOVÁNÍ VODNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ V ČR – VYPRACOVÁNÍ MOŽNÝCH VARIANTNÍCH ŘEŠENÍ A PREDIKCE VÝVOJE PŘI SOUČASNÉM STAVU FINANCOVÁNÍ I VYHODNOCENÍ SITUACÍ V ZÁVISLOSTI NA UPLATNĚNÍ

ZADAVATEL	Svaz průmyslu a dopravy České republiky
PROJEKT	Propojování národního, odvětvového a regionálního sociálního dialogu v ČR reg. č. CZ.03.1.52/0.0/0.0/15_002/0000026
ZPRACOVATEL	Deloitte Advisory, s.r.o.
DATUM	15. května 2017

Obsah

Seznam zkratk	4
Seznam grafů, tabulek, obrázků a schémat	5
1 Úvod a účel dokumentu	7
2 Analýza stávajících principů financování VH ČR a souvisejících finančních toků	9
2.1 Finanční toky vodního hospodářství ČR	11
2.1.1 Analýza stávajících principů financování PP	12
2.1.1.1 Vývoj nákladů podniků Povodí	12
2.1.1.2 Vývoj výnosů Podniků Povodí.....	15
2.1.1.2.1 Výnosy z plateb za odběr povrchových vod	16
2.1.1.2.2 Dotace ze státního rozpočtu a ostatní provozní dotace	16
2.1.1.2.3 Výnosy z výroby elektrické energie	19
2.1.2 Analýza ostatních finančních toků vodního hospodářství.....	19
2.1.2.1 Poplatek za odběr podzemních vod	19
2.1.2.1.1 Cenotvorba odběrů podzemních vod.....	19
2.1.2.1.1.1 Příjemce výnosů z plateb za odběr podzemních vod.....	20
2.1.2.1.1.2 Platby za odběr podzemních vod	21
2.1.2.2 Poplatek za vypouštění odpadních vod.....	24
2.1.2.2.1 Cenotvorba za vypouštění odpadních vod	25
2.1.2.2.1.1 Výše poplatku za vypouštění odpadních vod	25
2.1.2.2.2 Množství vypouštěných odpadních vod.....	26
2.1.2.2.2.1 Správa poplatků.....	27
2.2 Závěry analýzy finančních toků vodního hospodářství	27
3 Analýza vývoje odběrů povrchových vod	29
3.1 Cenotvorba odběrů povrchových a podzemních vod	29
3.1.1 Výše platby za odběr povrchové vody.....	29
3.1.2 Cena za odběry povrchové vody pro průtočné chlazení parních turbín	30
3.1.3 CENA ZA OSTATNÍ ODBĚRY POVRCHOVÉ VODY	30
3.1.4 VELIKOST ODBĚRŮ POVRCHOVÝCH VOD PP.....	31

3.1.5	VÝNOSY ZA ODBĚRY POVRCHOVÉ VODY	34
-------	---------------------------------------	----

4 Možné scénáře vývoje vodního hospodářství při současném nastavení financování a zhodnocení dopadů..... 36

4.1	Predikce vývoje odběrů povrchových vod.....	36
4.2	Predikce cen povrchových vod.....	37
4.3	Predikce hospodaření podniků Povodí.....	38

SEZNAM ZKRATEK

ZKRATKA	VÝZNAM
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
EUR	Euro
FO	Fyzická osoba
ISPA	Nástroj předvstupních strukturálních politik
Kč	Koruna česká
LČR	Lesy České republiky
M ³	Metr krychlový
Mil.	Milion
MVE	Malá vodní elektrárna
MW	Megawatt
MZe	Ministerstvo zemědělství
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
OP ŽP	Operační program životního prostředí
PO	Právnícká osoba
PO	Prioritní osa
PP	Podniky Povodí
PPO	Protipovodňová opatření
Sb.	Sbírka
SC	Specifické cíle
SFŽP	Státní fond životního prostředí
SPČR	Svaz průmyslu a dopravy ČR
TWh	Terawatt hodina
ZVHS	Zemědělská vodohospodářská správa

SEZNAM GRAFŮ, TABULEK, OBRÁZKŮ A SCHÉMAT

Graf 1: Vývoj odběrů a plateb za odběry povrchových vod PP	8
Graf 2: Vývoj nákladů PP (mil. Kč)	13
Graf 3: Vývoj odpisů PP (mil. Kč)	14
Graf 4: Vývoj výnosů PP (mil. Kč).....	16
Graf 5: Vývoj výše poplatků za 1 m ³ podzemní vody a ceny za vodné a stočné (Kč/m ³)	20
Graf 6: Vývoj odběrů podzemní vody dle jednotlivých kategorií (mil. m ³ /rok)	22
Graf 7: Vývoj odběrů podzemní vody dle jednotlivých PP (mil. m ³)	23
Graf 8: Vývoj odběrů a plateb za odběr podzemních vod (mil. m ³ , mil. Kč)	24
Graf 9: Realizované finanční výdaje SFŽP do sektoru vodního hospodářství ze zdrojů Evropské unie (mil. Kč).....	28
Graf 10: Odběry povrchových vod v roce 2014 dle sektoru (mil. m ³).....	32
Graf 11: Vývoj odběrů v průmyslových odvětvích (mil. m ³).....	33
Graf 12: Vývoj odběru povrchových vod dle jednotlivých PP (mil. m ³).....	34
Graf 13: Vývoj výnosů z plateb za odběry povrchových vod (mil. Kč).....	35
Graf 14: Predikce odběrů povrchových vod dle PP (mil. m ³)	36
Graf 15: Vývoj odběrů povrchových vod dle typu odběru (mil. m ³)	37
Graf 16: Predikce vývoje cen pro ostatní odběry (Kč/m ³)	37
Graf 17: Predikce vývoje cen pro odběry pro průtočné chlazení turbín (Kč/m ³)	38
Graf 18: Vývoj nákladů PP (mil. Kč)	39
Graf 19: Vývoj výnosů PP (mil. Kč).....	39
Graf 20: Vývoj bilance PP (mil. Kč)	40
Tabulka 1: Struktura vývoje nákladů PP celkem (mil. Kč).....	13
Tabulka 2: Náklady na provoz PPO – Povodí Labe (mil. Kč)	14
Tabulka 3: Struktura vývoje výnosů PP celkem (mil. Kč).....	15
Tabulka 4: Poplatky za odebrané množství podzemní vody	20
Tabulka 5: Odběry podzemní vody odběrateli nad 6 000 m ³ /rok nebo 500 m ³ /měsíc v mil. m ³	21
Tabulka 6: Odběry podzemní vody dle povodí odběrateli nad 6 000 m ³ /rok nebo 500 m ³ /měsíc v mil. m ³	22
Tabulka 7: Příjmy SFŽP a krajů z plateb za odběry podzemních vod (mil. Kč).....	24
Tabulka 8: Množství vypouštěných odpadních vod (mil. m ³).....	26

Tabulka 9: Příjmy a výdaje SFŽP týkající se vodního hospodářství (mil. Kč).....	27
Tabulka 10: Přehled všech vodohospodářských projektů SFŽP a čerpání zdrojů z EU (mil. Kč)	28
Tabulka 11: Cena za odběry pro průtočné chlazení parních turbín dle PP (Kč/m ³)	30
Tabulka 12: Cena za ostatní odběry povrchových vod dle PP (Kč/m ³).....	30
Tabulka 13: Odběr povrchových vod – nad 6 000 m ³ /rok nebo 500 m ³ /měsíc (mil. m ³).....	31
Tabulka 14: Odběr povrchových vod za úplatu (mil. m ³)	33
Tabulka 15: Výnosy z plateb za odběr povrchových vod (mil. Kč).....	34
 Obrázek 1: Oblast povodí ČR.....	 9
Obrázek 2: Vývoj kompetencí PP od roku 2001	10
 Schéma 1: Schéma finančních toků ve vodním hospodářství	 12

1 ÚVOD A ÚČEL DOKUMENTU

Souhrnným cílem tohoto projektu je na základě analýzy stávajících principů financování vodního hospodářství České republiky zpracování návrhu budoucí podoby financování vodního hospodářství. Samotný projekt je rozdělen do dvou fází, z nichž první je předložena v rámci tohoto dokumentu. Jejím cílem je především zanalyzování financování vodního hospodářství České republiky (dále jen „ČR“), dále pak i analýza vývoje odběrů povrchových vod a následně vypracování možných scénářů vývoje vodního hospodářství při současném nastavení financování a zhodnocení dopadů.

Ministerstvo zemědělství (dále jen „MZe“) je zřizovatelem pěti státních podniků Povodí (Vltavy, Labe, Ohře, Odry a Moravy) a Lesů ČR, které ze zákona vykonávají funkci správců povodí na 93,4 % délky všech vodních toků v ČR. Zbýlých 6,6 % připadá na Vojenské lesy, města, obce a fyzické i právnické osoby.

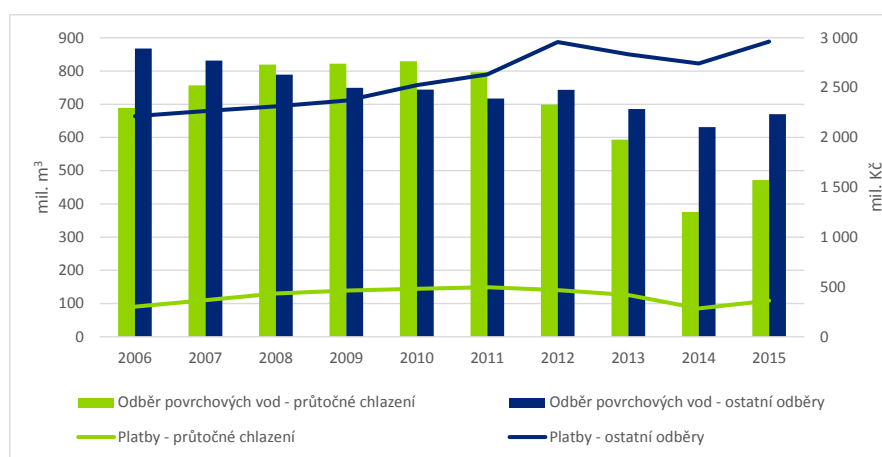
Mimo podniků Povodí (dále jen „PP“) všichni výše uvedení správci vodních toků musejí náklady spojené s jejich údržbou hradit z výnosů své hospodářské činnosti, nebo jiných výnosů.

PP mají mezi správci vodních toků v mnoha ohledech výjimečné postavení, což už mimo jiné vyplývá z jejich názvu. Tyto státní podniky byly státem založené nejen za účelem výkonu správy povodí, jejíž součástí je i správa vodních toků, ale na základě kompetencí vymezených v zákoně o vodách se starají také o vody podzemní, zajišťují vyjadřovací činnosti k záměrům investorů a vlastníků nemovitostí v povodí, spravují státní majetek, dělají podporu rozhodovací činnosti vodoprávním úřadům, jsou odpovědné za zabezpečení určitých činností souvisejících s ochranou před povodněmi. Tímto výčet jejich povinností zdaleka nekončí. Podstatné na tom všem je, že zajištění výkonu všech těchto státem uložených povinností je financováno z plateb za odběr povrchové vody. Ani to však nestačí. PP provádějí pro stát veřejnou službu, kterou užívá široké spektrum konzumentů počínaje běžným občanem, přes řadu ekonomicky činných subjektů a konče samotným státem s jeho mezistátními závazky ve vodním hospodářství.

Rozsah činností, které musí PP vykonávat, postupně roste, což se odráží i v nákladech na činnost PP, resp. v nutnosti zajistit potřebnou výši výnosů. Stávající princip financování PP je však založen na příjmech z plateb za povrchové vody (přes 70 % všech výnosů v roce 2015). Tyto platby hradí pouze relativně úzká skupina odběratelů povrchové vody, která tak de facto financuje veřejnou službu pro daleko širší skupinu uživatelů. Hlavními plátcí jsou zejména energetické a průmyslové společnosti, což má negativní dopad na konkurenceschopnost českého průmyslu a potažmo na celou ekonomiku.

Prostředky z plateb za odběry povrchových vod (§ 101 vodního zákona), se v průběhu doby stále snižují. Je to výsledek zavádění moderních technologií šetrných k životnímu prostředí ve výrobě, zavádění opětovného využití odpadních vod a celkového snižování spotřeby vody. S tím je logicky spojen nárůst ceny vody vypočítávaný podle § 102 odst. 2 vodního zákona PP. Dlouhodobý trend vývoje odběrů povrchových vod a příslušných plateb je zobrazen v následujícím grafu.

Graf 1: Vývoj odběrů a plateb za odběry povrchových a podzemních vod

ZDROJ: ZPRÁVY O STAVU VODNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ ČR 2006 – 2015 (DÁLE JEN „MODRÉ ZPRÁVY“) A INTERNÍ ANALÝZA DELOITTE

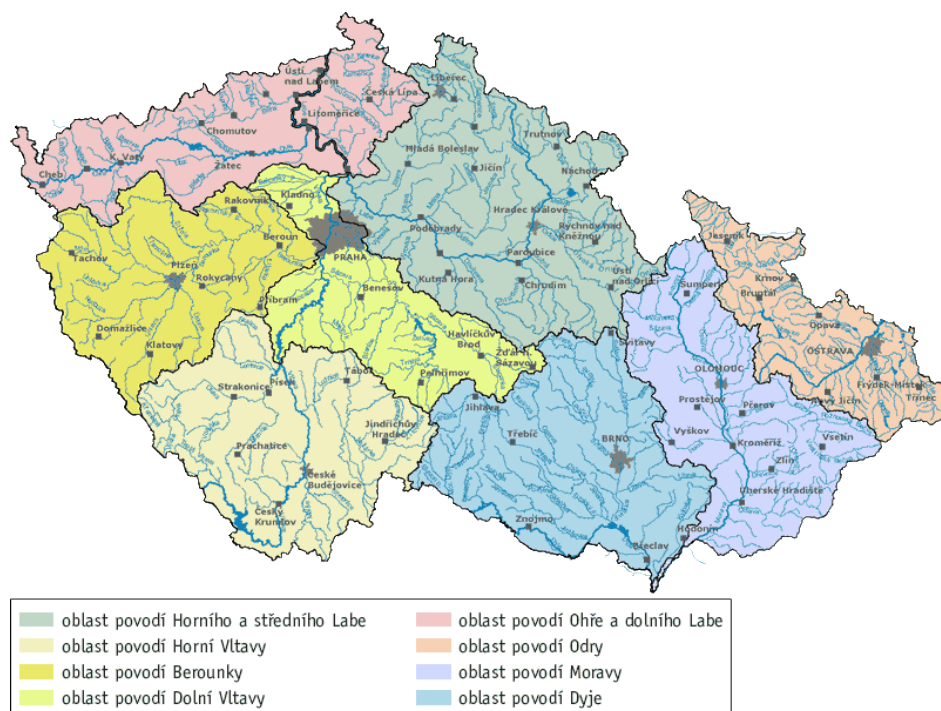
Z dat odběrů a plateb za spotřebu povrchových vod je zcela jasně patrný trend, kdy přes klesající odběry rostou celkové platby zákazníků. Každý pokles v odběrech povrchové vody automaticky vyvolává tlak na zvýšení její ceny. To ovšem způsobuje významné snížení konkurenceschopnosti českého průmyslu, omezení zavádění inovativních technologií a snižování spotřeby vody jako nenahraditelného opatření při adaptaci na klimatické změny. Každým zvýšením ceny se také přibližujeme hranici, kdy se cena stane ekonomicky a sociálně neúnosnou. Tato dlouhodobě neudržitelná situace negativně ovlivňuje postavení českého průmyslu a ve svém důsledku může mít velmi negativní dopad i na zaměstnanost v tomto klíčovém odvětví. Z těchto důvodů by mělo dojít k jejímu napravení v co nejbližším časovém horizontu.

2 ANALÝZA STÁVAJÍCÍCH PRINCIPŮ FINANCOVÁNÍ VH ČR A SOUVISEJÍCÍCH FINANČNÍCH TOKŮ

MZe je zřizovatelem PP a Lesů ČR, které ze zákona vykonávají funkci správců povodí na 93,4 % délky všech vodních toků v ČR. Zbytek, tedy 6,6 %, připadá na Vojenské lesy, města, obce a fyzické i právnické osoby. Správa většiny povodí ČR je rozdělena mezi pět státních podniků Povodí dle jejich oblastní působnosti. Jedná se o následující podniky: Povodí Labe, Povodí Moravy, Povodí Odry, Povodí Ohře, Povodí Vltavy.

Povodí lze dále rozdělit do několika oblastí.

Obrázek 1: Oblast povodí ČR

ZDROJ: MZe

Fungování a aktivity PP jsou legislativně vymezeny několika zákony. Hlavními dokumenty jsou zejména:

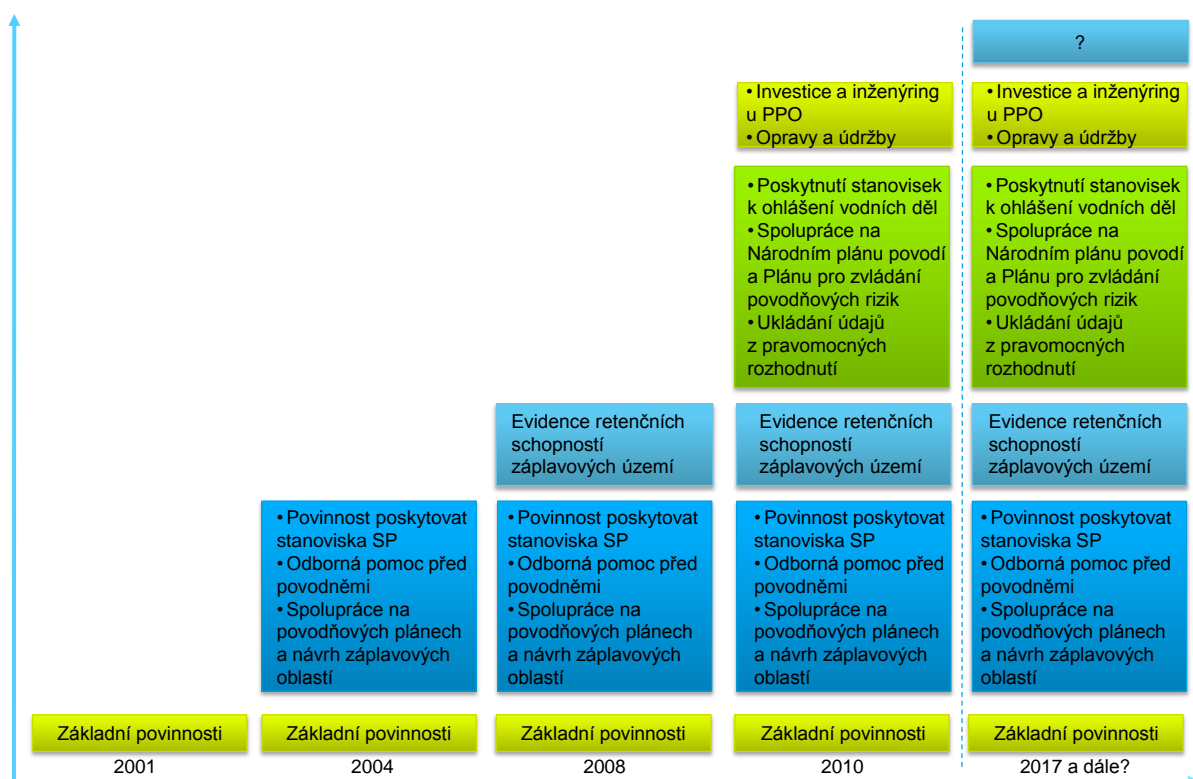
- zákon č. 254/2001 Sb. o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon),
- zákon č. 114/1995 Sb. o vnitrozemské plavbě,
- zákon č. 305/2000 Sb. o povodích,
- vyhláška č. 178/2012 Sb., kterou se stanoví seznam významných vodních toků a způsob provádění činností souvisejících se správou vodních toků,
- vyhláška č. 252/2013 Sb. o rozsahu údajů v evidencích stavu povrchových a podzemních vod a o způsobu zpracování, ukládání a předávání těchto údajů do informačních systémů veřejné správy,
- a vyhláška 431/2001 Sb., o obsahu vodní bilance, způsobu jejího sestavení a o údajích pro vodní bilanci.

Základním právním dokumentem je vodní zákon, který upravuje zejména tyto oblasti:

- ochrana povrchové a podzemní vody,
- podmínky hospodárného využívání vodních zdrojů a zachování jakosti povrchových a podzemních vod,
- vytvoření podmínek pro snižování nepříznivých účinků povodní a such a zajištění bezpečnosti vodních děl v souladu s právem Evropského společenství,
- zásobování obyvatelstva pitnou vodou a ochrana vodních ekosystémů,
- právní vztahy k povrchovým a podzemním vodám, vztahy FO a PO k využívání povrchových a podzemních vod, jakož i vztahy k pozemkům a stavbám, s nimiž výskyt těchto vod přímo souvisí, a to v zájmu zajištění trvale udržitelného užívání těchto vod,
- návratnost nákladů na vodohospodářské služby, včetně nákladů na související ochranu životního prostředí a nákladů na využívání zdroje, v souladu se zásadou, znečišťovatel platí.

Tento zákon byl několikrát novelizován a postupně rozšiřoval kompetence PP. Zejména novelizace z roku 2010 významně rozšířila oblast povinností, které jsou zákonem svěřeny správcům povodí resp. správcům vodních toků. Nejvýznamnější změnou je spolupráce na pořizování Národních plánů povodí a Plánů pro zvládání povodňových rizik. Schéma rostoucích povinností PP je znázorněno v následujícím obrázku.

Obrázek 2: Vývoj kompetencí PP od roku 2001

ZDROJ: INTERNÍ ANALÝZA DELOITTE

Kompetence a povinnosti PP vyplývající z vodního zákona jsou shrnuty v následujících bodech:

- výkon funkce správce povodí, správce významných, určených a dalších drobných vodních toků, provoz a údržba vodních děl ve vlastnictví státu, s nimiž má právo hospodařit,
- výkon dalších práv, povinností a svěřených činností,

- výkon práva hospodařit s nemovitým a movitým určeným majetkem ve vlastnictví státu,
- nakládání s vodami na vodních dílech, ke kterým má právo hospodařit podle podmínek stanových vodoprávními úřady,
- zajištění vyjadřovací činnosti k záměrům investorů a vlastníků nemovitostí v povodí,
- zabezpečení ochrany před povodněmi spadající do povinností správce vodních toků, správce povodí a vlastníka vodních děl,
- zajišťování odborné pomoci vodoprávními úřady při rozhodovací činnosti, pořizování plánů dílčích povodí,
- zjišťování a hodnocení stavu povrchových a podzemních vod, včetně zajišťování provozního monitoringu jakosti povrchových vod,
- vytváření podmínek pro racionální, šetrné a ekologicky únosné využívání povrchových a podzemních vod a vodních toků.

Ze schématu jasně vyplývá, že zatížení správců povodí povinnostmi v průběhu času významně roste. Z toho dále plynou i vyšší nároky na personální obsazení správce povodí a vyšší náklady na činnost.

Jednou z hlavních oblastí činností, které se PP věnují, je i problematika povodní. PP v tomto směru spolupracují s jednotlivými státními subjekty jak v rámci prevence před povodněmi, tak v rámci průběhu povodní a následných opatření po povodních. Důležitou činností je i běžná správa svěřených vodních toků, jejich koryt a vodních děl ve vlastnictví státu a evidence údajů o povrchových a podzemních vodách dle § 21 vodního zákona. Pro účely hospodaření správců povodí je klíčové zmínit, že většina zmíněných povinností je dána ze zákona bez finanční kompenzace. Na tyto činnosti musí být alokovány finance ze zdrojů, které s danou činností souvisí pouze minimálně.

2.1 Finanční toky vodního hospodářství ČR

Finanční toky ve vodním hospodářství jsou postaveny na třech klíkových pilířích:

1. Platby za odběr povrchových vod

Největšími plátcí jsou energetika, vodárenství a průmysl.

2. Poplatky za odběr podzemních vod

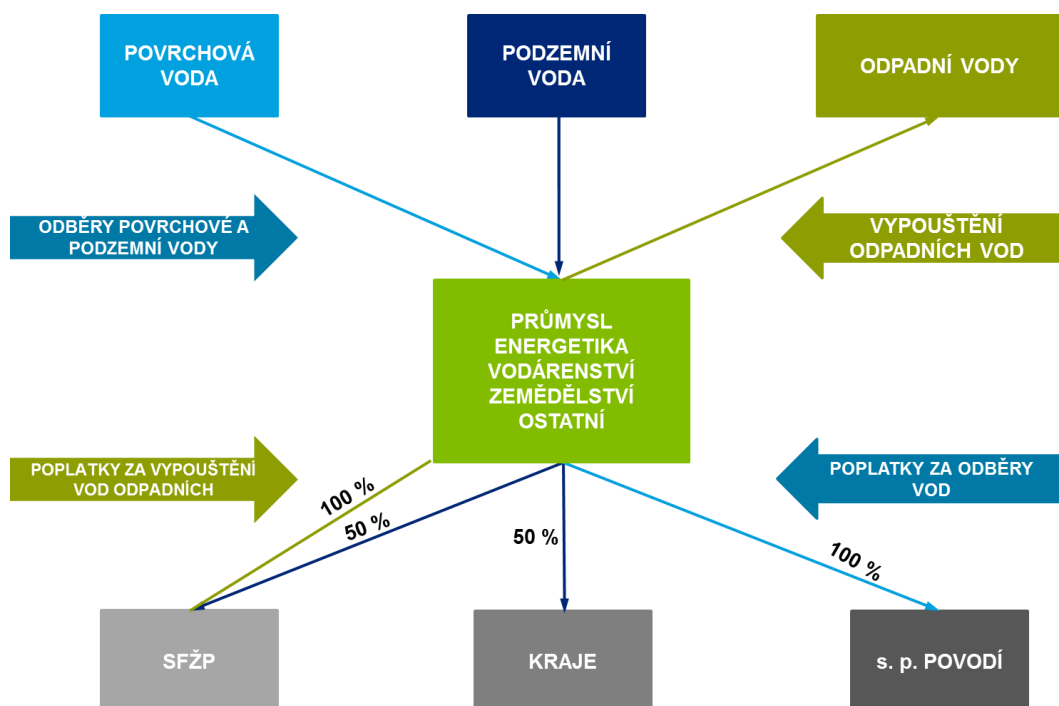
Dominantním plátcem je vodárenství (více než 80 %).

3. Poplatky za vypouštění odpadních vod

Největším plátcem je vodárenství, dále pak průmysl a energetika. Zemědělství, které je významným zdrojem plošného znečištění, však není prakticky zpoplatněno.

Vzhledem k omezeným příjmům vodního hospodářství jsou sanovány rozpočty (zejména PP) prostřednictvím dotací ze státního rozpočtu resp. z dotačních titulů EU. V následujícím schématu jsou znázorněny finanční toky ve vodním hospodářství ČR (bez dotací).

Schéma 1: Schéma finančních toků ve vodním hospodářství

ZDROJ: INTERNÍ ANALÝZA DELOITTE

Při současném stavu legislativní úpravy směřují do rozpočtu s. p. Povodí z výše uvedených položek pouze poplatky za odběry povrchových vod. Poplatky za odběr podzemních vod jsou distribuovány po 50 % do Státního fondu životního prostředí (SFŽP) a po 50 % mezi kraje. Poplatky za vypouštění odpadních vod směřují v celé výši přímo do SFŽP. Níže je uveden detailní rozbor financování PP, jakožto dominantního správce povodí a hlavního aktéra vodního hospodářství ČR.

2.1.1 Analýza stávajících principů financování PP

Pro účely tohoto dokumentu byla shromážděna data zejména ze Zprávy o stavu vodního hospodářství ČR (tzv. „Modrá zpráva“) v letech 2006 – 2015. Dále bylo jako zdroje dat užito Výročních zpráv jednotlivých PP v ČR, statistik SFŽP, MZe, MŽP a dat Deloitte. Text analyzuje vývoj nákladů a výnosů PP a to jak historických, tak budoucích. Pro predikci budoucích hodnot byl vytvořen nástroj na matematické modelování hospodářských výsledků PP.

Vývoj výnosů po roce 2015 (data za rok 2016 budou dostupná až na podzim roku 2017) byl proveden v souladu se stávajícími principy financování PP. Model předpokládá pokračující trend poklesů na straně odběrů povrchových vod. Z důvodu enormní závislosti hospodaření PP na výnosech z plateb za odběry povrchových vod se tento pokles projeví i na cenách za odběry povrchových vod, které umožní vyrovnané hospodaření i při nižším objemu odběrů povrchových vod (viz kapitola 4).

2.1.1.1 Vývoj nákladů podniků Povodí

Následující tabulka obsahuje velikost nákladů po položkách souhrnně za jednotlivé PP, které korespondují s uvedeným rozsahem činností PP.

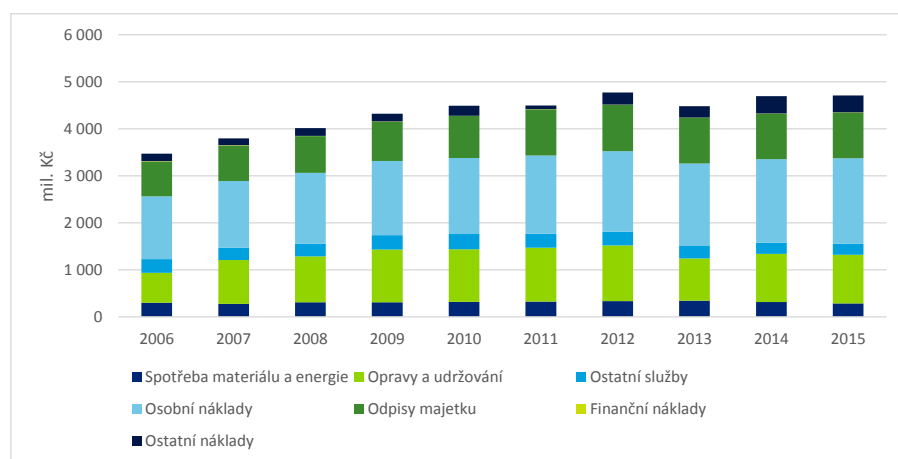
Tabulka 1: Struktura vývoje nákladů PP celkem (mil. Kč)

NÁKLADY PP (MIL. KČ)	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Spotřeba materiálu a energie	300,8	279,1	309,3	311,2	321,5	326,3	334,8	343,6	316,9	286,0
Opravy a udržování	638,5	930,5	975,7	1 123,3	1 117,4	1 145,7	1 184,9	900,3	1 022,3	1 035,3
Ostatní služby	292,0	263,8	269,9	305,6	324,9	293,5	290,7	276,1	239,9	235,9
Osobní náklady	1 331,4	1 416,1	1 509,1	1 578,5	1 614,4	1 665,2	1 712,4	1 743,7	1 775,0	1 819,6
Odpisy majetku	740,3	752,2	781,1	827,9	893,5	980,8	986,2	968,9	968,9	970,4
Finanční náklady	7,8	7,5	7,5	9,3	5,8	5,2	4,9	5,1	2,5	3,8
Ostatní náklady	161,1	145,9	165,1	167,8	214,7	77,3	259,8	244,7	371,2	358,2
Náklady celkem	3 471,9	3 795,1	4 017,7	4 323,6	4 492,2	4 494,0	4 773,7	4 482,3	4 696,7	4 709,2

ZDROJ: MODRÉ ZPRÁVY 2006 – 2015

Struktura nákladů je determinována rozsahem činností, které spadají do kompetencí PP, a výsledná výše nákladů může být značně ovlivněna povodněmi. Souhrn nákladů za všechny PP je pak ovlivněn průměrem za jednotlivá PP. V následujícím grafu je znázorněn vývoj celkových nákladů PP. Pro názornost je uvedena i velikost nákladů po jednotlivých položkách.

Graf 2: Vývoj nákladů PP (mil. Kč)

ZDROJ: MODRÉ ZPRÁVY 2006 – 2015

Nejvýznamnější nákladovou položkou jsou osobní náklady. V roce 2015 byl celkový počet zaměstnanců PP 3 564. Průměrná hrubá mzda pak 30 650 Kč měsíčně. Druhou nákladově nejvyšší položkou jsou pak odpisy dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku. Výše odpisů se však během posledních let prakticky neměnila a to i navzdory převodu majetku Zemědělské vodohospodářské správy (dále jen

„ZVHS“) do gesce PP (viz následující graf). Zánik ZVHS v roce 2011 pro PP znamenal nárůst kompetencí, spojených zejména se správou drobných vodních toků a tisíců vodních děl, a dále i investiční činnosti a údržbu, které PP každoročně vykonávají. Tyto činnosti však nejsou sanovány dodatečnými finančními prostředky.

Důležitým bodem jsou taktéž náklady spojené s protipovodňovými opatřeními (PPO). Přestože je drtivá většina protipovodňových opatření financována z dotačních programů, jsou PP zatíženy administrací těchto projektů a jejich následným provozem a údržbou. Jen v případě Povodí Labe činí náklady na provoz PPO přibližně 3 mld. Kč ročně – viz následující tabulka.

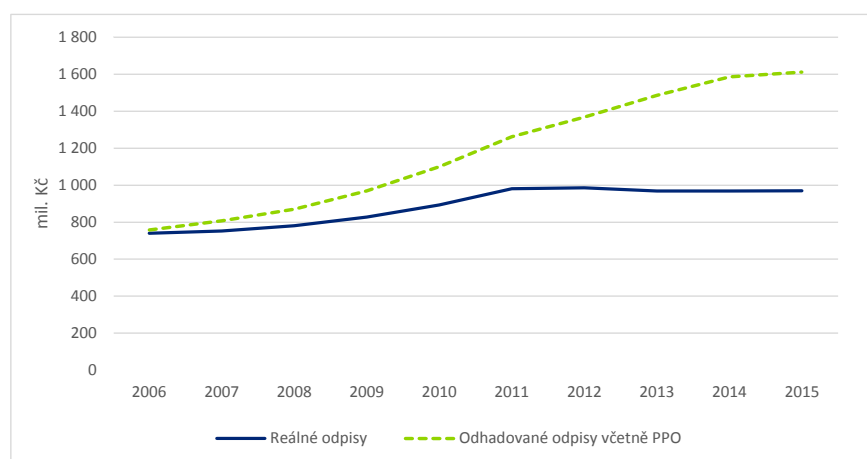
Tabulka 2: Náklady na provoz PPO – Povodí Labe (mil. Kč)

NÁKLADY NA PROVOZ PPO (KČ / ROČNĚ)	2013	2014	2015
Náklady na provoz PPO	1 229 822	2 102 003	2 702 948
Náklady na PPO – povodně červen 2013	3 711 050	-	-

ZDROJ: MODRÉ ZPRÁVY 2013 – 2015

Rizikem stávajícího systému financování PPO je i mimo jiné skutečnost, že vzhledem k dotačnímu principu výstavby nejsou generovány prostředky (prostřednictvím odpisů) na rekonstrukci nově postavených PPO. Drtivá většina dotací pak míří pouze na investiční akce, nikoliv však na provozní náklady s těmito PPO souvisejícími. Obdobná rizika lze do budoucna očekávat i v případě realizace opatření boje proti suchu a nedostatku vody. Do PPO bylo od roku 2006 investováno cca 22 mld. Kč, velká část byla investována prostřednictvím PP. Vzhledem k tomu, že tyto peníze byly přiděleny prostřednictvím dotačních titulů, PP nemohou tyto prostředky odepsat a vytvořit tak zdroje na opravy a údržbu. Prostou kalkulací lineárních odpisů¹ bylo zjištěno, že PP tak nemohly vytvořit zdroje ve výši přes 2,9 mld. Kč. Tato částka by bývala mohla být vynaložena na správu protipovodňových zařízení.

Graf 3: Vývoj odpisů PP (mil. Kč)

ZDROJ: MODRÉ ZPRÁVY 2006 – 2015 A INTERNÍ ANALÝZA DELOITTE

¹ Na 20 let, odpisová skupina IV.

Z PPO ale profituje celá společnost a PP tak údržbou zmíněných zařízení poskytují státu a občanům veřejnou službu, za kterou nejsou nijak finančně kompenzovány. Lze tak zcela jasně hovořit o tržním selhání.

2.1.1.2 Vývoj výnosů Podniků Povodí

Následující tabulka shrnuje vývoj a strukturu výnosů za předešlé roky pro všechny PP. Obdobně jako v případě nákladů, je souhrn hodnot zavádějící vzhledem ke specifikům jednotlivých PP. V případě, že dojde k lokálním povodním, vzrostou provozní dotace ze státního rozpočtu. Současně však v daném roce poklesne i příjem za výrobu elektrické energie. Celkové výnosy korespondují s náklady a dosahují v sumě za všechny PP cca hodnoty 4,7 miliardy Kč.

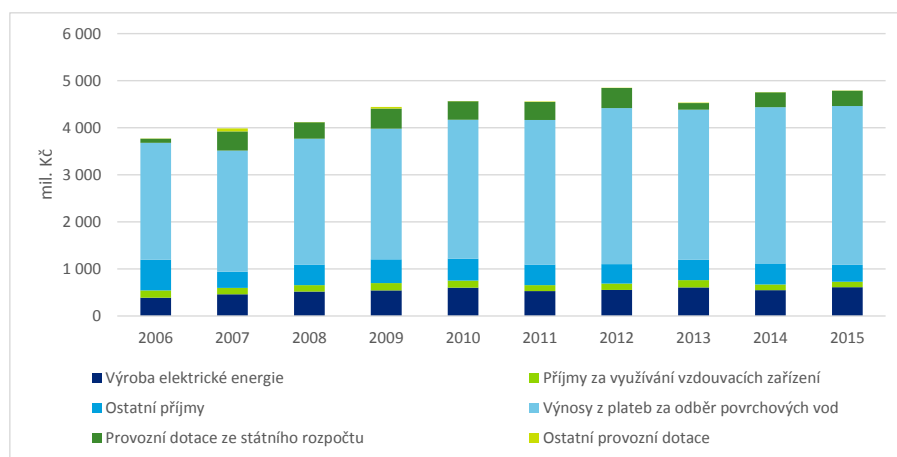
Tabulka 3: Struktura vývoje výnosů PP celkem (mil. Kč)

VÝNOSY PP (MIL. KČ)	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Platby za odběry povrchové vody	2 485,8	2 574,7	2 678,3	2 781,9	2 950,0	3 073,7	3 315,6	3 192,3	3 326,4	3375,0
Výroba elektrické energie	384,6	461,0	517,7	541,0	599,5	527,7	552,7	607,0	548,0	612,0
Příjmy za využívání vzdouvacích zařízení	156,6	134,6	135,0	157,0	150,1	127,3	136,5	153,1	120,5	115,7
Ostatní příjmy	651,3	344,6	438,4	502,9	469,4	438,1	413,0	432,6	445,4	360,5
Provozní dotace ze státního rozpočtu	89,4	406,3	346,2	426,5	393,6	380,7	426,9	139,0	313,0	323,9
Ostatní provozní dotace	3,4	66,2	6,9	34,4	4,4	12,0	7,3	9,0	6,1	6,3
Výnosy celkem	3 771,1	3 987,4	4 122,6	4 443,7	4 567,0	4 559,6	4 852,0	4 533,0	4 759,5	4793,5

ZDROJ: MODRÉ ZPRÁVY 2006 – 2015 A INTERNÍ ANALÝZA DELOITTE

V následujícím grafu je znázorněn vývoj struktury výnosů PP. Pro názornost je uvedena i velikost podílů výnosů po jednotlivých položkách.

Graf 4: Vývoj výnosů PP (mil. Kč)

ZDROJ: MODRÉ ZPRÁVY 2006 – 2015

2.1.1.2.1 Výnosy z plateb za odběr povrchových vod

Jak je znázorněno v předcházejícím grafu, dominantní podíl na příjmech PP mají výnosy spojené s poplatky za odběr povrchových vod. Platby za odběry povrchové vody jsou de facto hlavním zdrojem financování PP. Relativní podíl těchto příjmů na celkových příjmech se pohybuje na úrovni 60 – 70 %. Vzhledem ke kompetencím PP a souvisejícím nákladům mají platby za odběry povrchových vod rostoucí tendenci a závislost hospodaření PP na těchto výnosech se i nadále prohlubuje.

Z pohledu průběhu velikosti výnosů je třeba zdůraznit, že v roce 2011 neproběhlo zvýšení dotací ze státního rozpočtu, přestože v tomto roce došlo k transformaci ZVHS, tj. k převodu správy drobných vodních toků (32 000 km) a souvisejících vodních děl (několik desítek tisíc). Vyšší zátěž správce povodí je zde zřetelná a v posledních letech se promítla do hospodaření správců povodí. PP musely náklady spojené s novými povinnostmi pokrýt z vlastních zdrojů. Financování prostřednictvím dotací ze státního rozpočtu a ostatních provozních dotací je popsáno v následující kapitole.

2.1.1.2.2 Dotace ze státního rozpočtu a ostatní provozní dotace

Bez dotací ze státního rozpočtu jako systémového opatření by fungování PP a plnění jejich zákonných povinností bylo nemyslitelné. Důvodem je, že příjmy z hlavních činností stačí pokrývat pouze běžné provozní výdaje a jen menší část investic. Stávající podoba dotací je z hlediska jejich objemu téměř výhradně směřována na podporu investičních opatření. Neinvestiční dotace se týkají zejména odstraňování povodňových škod.

Dotační prostředky pro PP jsou alokovány přes rozpočty MZe a Ministerstva životního prostředí (dále jen „MŽP“), respektive přes jeho platební agenturu, kterou je Státní fond životního prostředí (dále jen „SFŽP“). Prostředky z rozpočtu MZe jsou poskytovány přes jednotlivé dotační programy, které jsou ministerstvem pravidelně vypisovány.

Klíčovým zdrojem investičních prostředků pro PP do roku 2020 bude OP ŽP (2014-2020).

Rozdělení finančních prostředků pro OP ŽP 2014-2020 ve výši 2 636 592 864 EUR (příspěvek Fondu soudržnosti a Evropského fondu pro regionální rozvoj) je navrženo s ohledem na výstupy z identifikace potřeb v oblasti životního prostředí, na naplňování cílů Strategie Evropa 2020 a Státní

politiky životního prostředí ČR 2012-2020. Tyto body jsou obsaženy v jednotlivých prioritních osách, jejich specifických cílech a konkrétních aktivitách.

Prioritní osy 1, 2 a 6 jsou plně spolufinancovány z Fondu soudržnosti. Prioritní osa 3 a 5 je spolufinancována jak z Fondu soudržnosti, tak z Evropského fondu pro regionální rozvoj. Prioritní osa 4 je plně spolufinancována z Evropského fondu pro regionální rozvoj.

Pro prioritní osu 1: Zlepšování kvality vody a snižování rizika povodní váží se k tematickému cíli 5: Podpora přizpůsobení se změně klimatu, předcházení rizikům a řízení rizik a tematickému cíli 6: Ochrana životního prostředí a podpora účinného využívání zdrojů je předpokládána nejvyšší finanční alokace, a to 29,16 % celkové alokace programu. To představuje 768 767 183 EUR.

OP ŽP stanoví pro Prioritní osu 1 (PO 1) následující specifické cíle (SC):

- SC 1.1: Snižit množství vypouštěného znečištění do povrchových a podzemních vod z komunálních zdrojů a vnos znečišťujících látek do povrchových a podzemních vod,
- SC 1.2: Zajistit dodávky pitné vody v odpovídající jakosti a množství,
- SC 1.3: Zajistit povodňovou ochranu intravilánu,
- SC 1.4: Podpořit preventivní protipovodňová opatření.

Na podporu tematického cíle 5, který se skládá ze specifických cílů 1.3 Zajistit povodňovou ochranu intravilánu a 1.4 Podpořit preventivní protipovodňová opatření, bude vyčleněno 307 506 873 EUR, což je 11,7 % podíl z celkové podpory EU operačnímu programu. Na podporu tematického cíle 6, který tvoří specifické cíle 1.1 Snižit množství vypouštěného znečištění do povrchových i podzemních vod z komunálních zdrojů a vnos znečišťujících látek do povrchových vod a 1.2 Zajistit dodávky pitné vody v odpovídající jakosti a kvalitě, bude vyčleněno 461 260 310 EUR. To se rovná 17,49 % podílu celkové podpory EU operačnímu programu.

V textu OP ŽP se uvádí, že opatření realizovaná s podporou prioritní osy 1 budou vycházet z plánů PP a plánů pro zvládání povodňových rizik, které budou v souladu s Adaptační strategií přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR. Prioritní osa 1 navazuje na prioritní oblast 4 „Obnovení a zachování kvality vody“ a prioritní oblast 5 „Environmentální rizika“ Strategie EU pro Podunají. Podpora z OP ŽP musí problémy identifikované v rámci aktualizace plánů PP respektovat a musí být tedy zacílena především na problematiku vodní útvarů.

Z nastavených podmínek je však zřejmé, že PP budou moci žádat jen v rámci výzev zaměřených na splnění specifických cílů 1.3 a velmi omezeně 1.4. Pro SC 1.3 je vyčleněno 30 % (230 630 155 EUR) alokované částky, pro prioritní osu 1 a pro SC 1.4 10 % (76 876 718 EUR) alokované částky.

V rámci specifického cíle 1.3 budou podporovány následující aktivity:

- zprůtočnění nebo zvýšení retenčního potenciálu koryt vodních toků a přilehlých niv, zlepšení přirozených rozlivů,
- hospodaření se srážkovými vodami v intravilánu a jejich další využití namísto jejich urychleného odvádění kanalizací do toků,
- obnovení, výstavba a rekonstrukce, případně modernizace vodních děl sloužící povodňové ochraně,
- stabilizování a sanace svahových nestabilit ohrožujících zdraví, majetek a bezpečnost vyplývajících z „Registru svahových nestabilit“.

Podpora bude určena pro následující typy příjemců:

- kraje,
- obce,
- dobrovolné svazky obcí,
- organizační složky státu,
- státní podniky,
- veřejné výzkumné instituce,
- městské části hl. města Prahy,
- příspěvkové organizace,
- vysoké školy a školská zařízení,
- nestátní neziskové organizace (obecně prospěšné společnosti, nadace, nadační fondy, ústavy, spolky),
- církve a náboženské společnosti a jejich svazy,
- fyzické osoby podnikající.

V rámci specifického cíle 1.4 budou podporovány tyto aktivity:

- analýza odtokových poměrů včetně návrhů možných protipovodňových opatření,
- budování, rozšíření a zkvalitnění varovných, hlásných, předpovědních a výstražných systémů na lokální i celostátní úrovni, digitální povodňové plány.

Podpora bude určena pro tyto typy příjemců:

- kraje,
- obce,
- dobrovolné svazky obcí,
- organizační složky státu,
- státní podniky,
- veřejné výzkumné instituce,
- městské části hl. města Prahy,
- příspěvkové organizace,
- vysoké školy,
- nestátní neziskové organizace (obecně prospěšné společnosti, nadace, nadační fondy, ústavy, spolky).

V obou případech je podpora určena pro velmi širokou skupinu uchazečů. Takto nastavený, byť pouze indikativní, seznam příjemců nepovažujeme, vzhledem k rozsahu a celospolečenské významnosti veřejné služby, kterou PP vykonávají, za logický a správný. Stát zákonem ustanovil PP a dalšími zákonnými normami jim uložil řadu nezastupitelných povinností, které vyžadují systémový a v rámci ČR celoplošný přístup. Proto by v rámci PO 1 a stanovených SC měla být alokována částka dostupná výhradně pro PP, eventuálně pro další správce povodí (LČR, Vojenské lesy).

Toto řešení by přineslo pro stát řadu nezanedbatelných výhod – systémové a komplexní řešení všech SC s vazbou na správu povodí, kontrolu nad projekční přípravou i realizací staveb a v neposlední řadě přesné plánování čerpání alokovaných finančních zdrojů.

2.1.1.2.3 Výnosy z výroby elektrické energie

Výroba elektrické energie je další ze zdrojů výnosů v PP. PP jsou provozovatelem řady převážně malých vodních elektráren s výkonem do 10 MW, které využívají potenciálu vodních toků spravovaných PP. Malé vodní elektrárny mají výhodu v podpoře výroby elektřiny stanovené zákonem. Těm je de facto předem garantována cena, za kterou jsou schopny elektřinu uplatnit. Výrobce má buďto možnost využít garantované povinné výkupní ceny, která mu předem zaručuje dostatečnou míru příjmu pro racionální provoz zdroje, nebo může využít režimu zelených bonusů, kdy se konečné příjmy skládají z realizované ceny za silovou elektřinu a podpory ve formě zelených bonusů.

Výroba elektřiny z vodních elektráren je díky tomu dlouhodobě stabilním zdrojem příjmů, který je však limitován svým potenciálem. Jeho navýšení je omezeno absencí vhodných míst pro výstavbu nových zdrojů, lze tedy pouze navýšit příjmy prostřednictvím rekonstrukcí zdrojů uvedených do provozu zejména před rokem 2005. Rekonstrukcí těchto zdrojů by došlo k navýšení jak výroby, tak výkupní ceny. Tyto rekonstrukce jsou však investičně náročné a jejich provedení není vhodné u všech nerekonstruovaných zdrojů. Z tohoto pohledu, lze konstatovat, že v této oblasti není významný prostor pro navýšení příjmů PP.

2.1.2 Analýza ostatních finančních toků vodního hospodářství

Kromě poplatků za odběry povrchových vod, které představují dominantní zdroj financování PP a významný finanční tok ve vodním hospodářství existují ještě další toky finančních prostředků v této oblasti, především z odběrů podzemních vod a za vypouštění vod odpadních. Tyto kategorie poplatků jsou blíže analyzovány v následujících podkapitolách.

2.1.2.1 Poplatek za odběr podzemních vod

Vzhledem ke kvalitě a množství jsou podzemní vody primárně určeny pro veřejnou potřebu vodovodů, což se odráží i ve skutečnosti, že tyto potřeby tvoří více než 80 % celkového odběru. V rámci ČR je objem odebrané povrchové a podzemní vody pro veřejné vodovody přibližně shodný. Zatímco však odběr povrchových vod významně klesá, odběr podzemních vod je dlouhodobě stabilní. Významný rozdíl je pak ve způsobu stanovení poplatku za odběr vod. Cena za jednotkové množství obecně méně kvalitní povrchové vody je více než dvojnásobná ve srovnání s kvalitnější vodou podzemní.

Platby za odběr podzemních vod v stávajícím schématu nejsou příjmem PP, a to přestože řada kompetencí PP je přímo spjata s problematikou těchto odběrů. V rámci této části materiálu jsou blíže analyzovány zejména následující témata:

- Cenotvorba odběrů podzemních vod
- Platby za odběr podzemních vod

2.1.2.1.1 Cenotvorba odběrů podzemních vod

Vodní zákon v rámci hlavy X definuje poplatky za odběry podzemní vody v § 88, kde na základě definice oprávněného odběratele (§ 8 odst. 1 písm. b) bod 1 a § 8 odst. 2) je odběratel povinen platit za skutečný odběr podzemních vod dle jeho účelu. Sazby poplatků pro výpočet plateb za skutečné odebrané množství jsou následující (příloha č. 2, vodního zákona).

Tabulka 4: Poplatky za odebrané množství podzemní vody

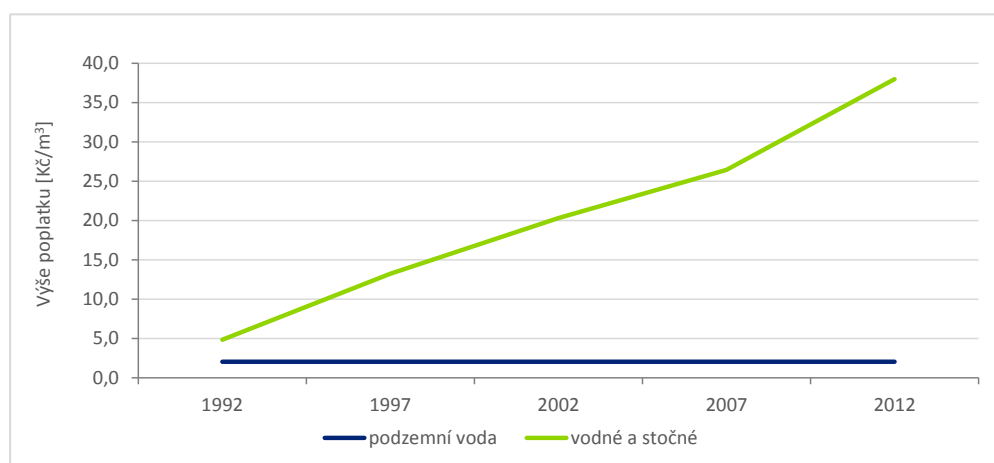
ÚČEL UŽITÍ ODEBRANÉ PODZEMNÍ VODY	SAZBA (KČ/M ³)
Pro zásobování pitnou vodou	2
Pro ostatní užití	3

ZDROJ: VODNÍ ZÁKON

Poplatek se neplatí za skutečný odběr podzemní vody z jednoho vodního zdroje menší nebo rovný 6 000 m³ za kalendářní rok nebo menší nebo rovný 500 m³ v každém měsíci kalendářního roku. Dále se neplatí za odběry povolené k účelu získání tepelné energie, za odběry vody ke snížení znečištění podzemních vod, za odběry vody ke snižování jejich hladiny a za odběry vody sloužící hydraulické ochraně podzemních vod před znečištěním.

Cena za odběr podzemní vody je dlouhodobě stabilní a je více než poloviční (v případě Povodí Moravy, více než třetinová) při srovnání s odběrem vody povrchové. Ačkoliv dlouhodobě dochází k nárůstu vodného a stočného, cena podzemních vod je od roku 1992 uměle udržována na stejné úrovni. Tento trend je zobrazen v následujícím grafu, který v minulosti připravil SFŽP.

Graf 5: Vývoj výše poplatků za 1 m³ podzemní vody a ceny za vodné a stočné (Kč/m³)

ZDROJ: INTERNÍ ANALÝZA DELOITTE NA ZÁKLADĚ DAT ZE SFŽP

SFŽP ČR se v posledních letech snažil prosadit změnu vodního zákona a navýšit poplatek za odběry podzemních vod. Vláda doposud tyto změny neakceptovala. Mimo jiné byla v průběhu loňského roku předložena novela zákona o vodách. Jedním z bodů prací na novele byla i analýza výše velikosti poplatku za odběr podzemních vod a jeho využití. Předložená novela však nebyla přijata jak širokou veřejností, tak ani na vládní úrovni.

2.1.2.1.1.1 Příjemce výnosů z plateb za odběr podzemních vod

Dle § 88, odst. 15 vodního zákona, je rozložení příjmů z poplatku následující. Část poplatků za odběr podzemní vody ve výši 50 % je příjmem rozpočtu kraje, na jehož území se odběr podzemní vody uskutečňuje, zbytek je příjmem Státního fondu životního prostředí. Poplatky, které jsou příjmem rozpočtu kraje, mohou být použity jen na podporu výstavby a obnovy vodohospodářské infrastruktury,

a to zejména pro obec, na jejímž území se odběr podzemní vody uskutečňuje, a na zřízení a doplňování zvláštního účtu.

2.1.2.1.2 Platby za odběr podzemních vod

V následující tabulce je uvedena struktura odběrů povrchových vod v ČR v členění dle jednotlivých odběratelských kategorií. Uvedené hodnoty popisují stav ve všech PP dohromady.

Tabulka 5: Odběry podzemní vody odběrateli nad 6 000 m³/rok nebo 500 m³/měsíc v mil. m³

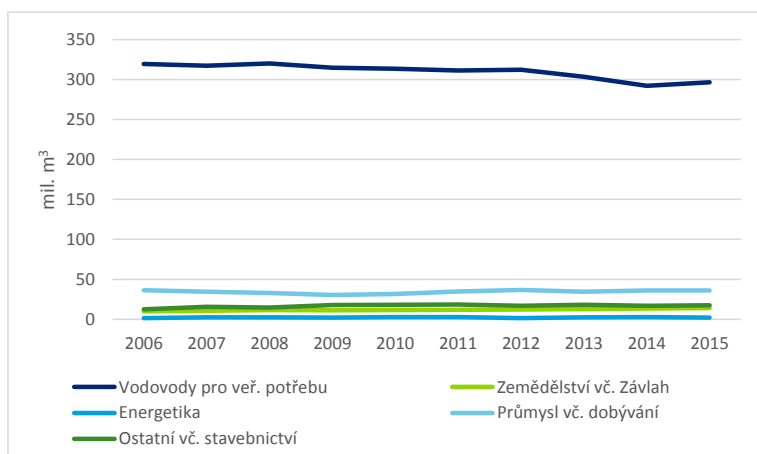
POLOŽKA	UKAZATEL	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Vodovody pro veř. potřebu	Množství (mil. m ³)	319,5	317,5	320,1	315,0	313,7	311,3	312,4	303,5	292,4	296,8
	Počet odběrů (-)	2 264,0	2 352,0	2 281,0	2 345,0	2 349,0	2 367,0	2 366,0	2 360,0	2 356,0	2386,0
Zemědělství vč. závlah	Množství (mil. m ³)	9,8	10,5	11,4	11,3	11,5	11,7	12,1	12,9	13,3	14,0
	Počet odběrů (-)	606,0	757,0	732,0	762,0	765,0	769,0	800,0	837,0	849,0	884,0
Energetika	Množství (mil. m ³)	1,3	2,3	2,4	2,2	2,7	2,6	1,5	2,5	2,6	2,2
	Počet odběrů (-)	12,0	15,0	17,0	16,0	29,0	22,0	22,0	27,0	30,0	33,0
Průmysl vč. dobývání	Množství (mil. m ³)	36,4	34,5	32,9	30,4	31,5	34,9	36,7	34,3	35,9	36,0
	Počet odběrů (-)	570,0	634,0	573,0	542,0	515,0	564,0	569,0	556,0	545,0	552
Ostatní vč. stavebnictví	Množství (mil. m ³)	12,3	15,7	14,5	17,7	18,2	18,5	16,7	18,0	16,8	17,4
	Počet odběrů (-)	399,0	517,0	493,0	523,0	562,0	513,0	572,0	566,0	598,0	634,0
Celkem	Množství (mil. m ³)	379,4	380,6	381,3	376,6	377,6	379,0	379,4	371,2	361,0	366,4
	Počet odběrů (-)	3 851,0	4 275,0	4 096,0	4 188,0	4 220,0	4 235,0	4 329,0	4 346,0	4 378,0	4 489,0

ZDROJ: MODRÉ ZPRÁVY 2006 – 2015

Na rozdíl od odběru povrchových vod, kde za posledních 10 let klesnul odběr o čtvrtinu, odběr podzemních vod zůstává více méně stejný. Pouze v roce 2013 a 2014 byl zaznamenán prakticky

zanedbatelný pokles v řádu několika procent. Celkový odběr podzemních vod je zhruba poloviční oproti odběru povrchových vod.

Graf 6: Vývoj odběrů podzemní vody dle jednotlivých kategorií (mil. m³/rok)

ZDROJ: MODRÉ ZPRÁVY 2006 – 2015

Z grafu je patrné, že největší odběr podzemní vody je pro vodovody pro veřejnou potřebu, přičemž tento odběr tvoří více než 80 % celkového odběru. Tento stav odpovídá předpokladu, že kvalitní a čistší podzemní voda by měla být využita především pro veřejnou potřebu, zatímco pro průmysl a ostatní sféry by se měla využívat především povrchová voda a tím šetřit cenné zdroje podzemních vod. Tento předpoklad je však v řadě případů limitován skutečností, že na mnoha místech není možná volba mezi vodami povrchovými a vodami podzemními vzhledem k absenci té či druhé.

Tabulka 6: Odběry podzemní vody dle povodí odběrateli nad 6 000 m³/rok nebo 500 m³/měsíc v mil. m³

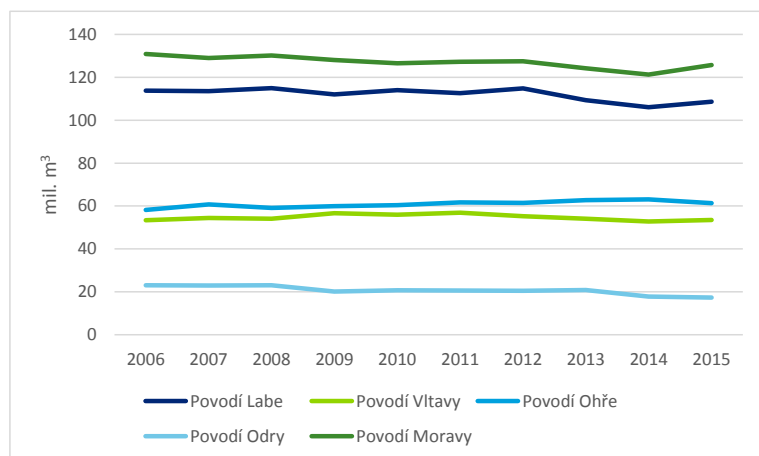
POLOŽKA	UKAZATEL	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Povodí Labe	Množství (mil. m ³)	113,8	113,5	114,9	112,0	114,0	112,6	114,8	109,3	106,0	108,6
	Počet odběrů (-)	999,0	986,0	1 008,0	1 017,0	1 027,0	1 019,0	1 025,0	1 028,0	1 039,0	1 072,0
Povodí Vltavy	Množství (mil. m ³)	53,4	54,4	54,1	56,6	56,0	56,9	55,2	54,1	52,8	53,5
	Počet odběrů (-)	1 118,0	1 200,0	1 274,0	1 320,0	1 309,0	1 342,0	1 416,0	1 392,0	1 413,0	1 440,0
Povodí Ohře	Množství (mil. m ³)	58,2	60,7	59,1	59,9	60,4	61,7	61,4	62,7	63,1	61,3
	Počet odběrů (-)	445,0	457,0	458,0	485,0	497,0	468,0	464,0	481,0	477,0	475,0

Povodí Odry	Množství (mil. m ³)	23,1	22,9	23,1	20,1	20,7	20,6	20,5	20,9	17,8	17,3
	Počet odběrů (-)	219,0	217,0	224,0	217,0	217,0	214,0	213,0	213,0	211,0	228,0
Povodí Moravy	Množství (mil. m ³)	130,9	129,0	130,1	128,0	126,5	127,2	127,5	124,2	121,3	125,7
	Počet odběrů (-)	1 070,0	1 415,0	1 132,0	1 149,0	1 170,0	1 192,0	1 211,0	1 232,0	1 238,0	1 274,0
Celkem	Množství (mil. m ³)	379,4	380,6	381,3	376,6	377,6	379,0	379,4	371,2	361,0	366,4
	Počet odběrů (-)	3 851,0	4 275,0	4 096,0	4 188,0	4 220,0	4 235,0	4 329,0	4 346,0	4 378,0	4 489,0

ZDROJ: MODRÉ ZPRÁVY 2006 – 2015

Z tabulky je patrné, že největší odběr podzemních vod je na území Povodí Moravy. V tomto bodě je třeba zdůraznit, že v případě Povodí Moravy je naopak nejnižší odběr vod povrchových (v případě, že není uvažováno průtočné chlazení).

Graf 7: Vývoj odběrů podzemní vody dle jednotlivých PP (mil. m³)

ZDROJ: MODRÉ ZPRÁVY 2006 – 2015

Z grafu vyplývá, že pořadí velikosti odběru podzemních vod odpovídá pořadí dle rozlohy daného povodí. Jedinou výjimkou je Povodí Vltavy, které má druhý nejmenší odběr, přestože je svojí rozlohou největší. Tento stav je pravděpodobně dán tím, že jak bylo popsáno výše, Povodí Vltavy je lehce atypické a odběry povrchových vod pro veřejnou potřebu má výrazně vyšší než ostatní povodí.

Jak již bylo výše uvedeno, 50 % poplatků za odběry těchto vod je příjmem SFŽP, druhých 50 % je příjmem rozpočtu kraje, na jehož území se odběr podzemní vody uskutečňuje. V následující tabulce je uveden vývoj těchto příjmů.

Tabulka 7: Příjmy SFŽP a krajů z plateb za odběry podzemních vod (mil. Kč)

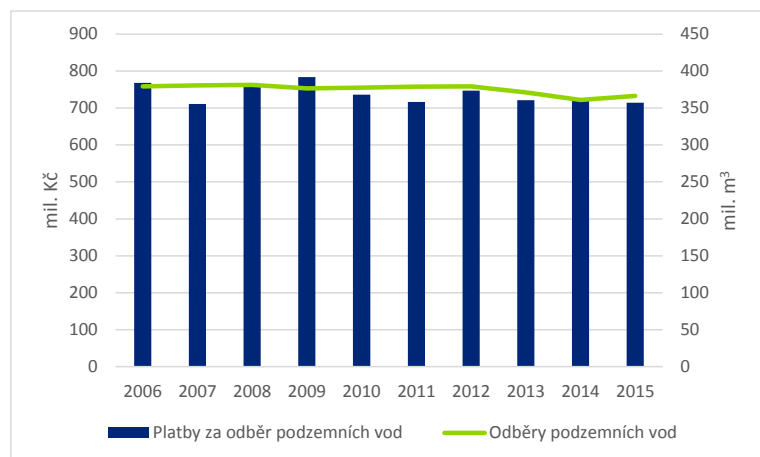
PŘÍJMY (MIL. KČ)	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
SFŽP	384,1	355,6	382,0	391,9	368,2	358,1	373,6	360,5	359,4	357,0
Kraje	384,1	355,6	382,0	391,9	368,2	358,1	373,6	360,5	359,4	357,0
Celkem	768,2	711,2	764	783,8	736,4	716,2	747,2	721	718,8	714,0

* Příjmy krajů byly stanoveny stejné jako příjmy SFŽP (dle § 88, odst. 15 vodního zákona).

ZDROJ: MODRÉ ZPRÁVY 2007 – 2016, ZPRÁVY O HOSPODAŘENÍ SFŽP ČR 2007 – 2016

V následujícím grafu je zobrazeno srovnání vývoje odběrů podzemních vod s celkovými výnosy.

Graf 8: Vývoj odběrů a plateb za odběr podzemních vod (mil. m³, mil. Kč)

ZDROJ: MODRÉ ZPRÁVY 2006 – 2015, ZPRÁVY O HOSPODAŘENÍ SFŽP 2006 – 2015

Z grafu je zřejmé, že odběry podzemních vod a výnosy z nich plynoucí jsou relativně stabilní. To je v naprostém nesouladu se stavem u povrchových vod, kde odběr dlouhodobě klesal, zatímco výnosy postupně rostly.

Alternativa, kdy by část výnosů z poplatků za odběr podzemních vod směřovala do rozpočtu PP je diskutována v rámci kapitoly „2.1.4 Identifikace možných dodatečných zdrojů financování s. p. Povodí“.

2.1.2.2 Poplatek za vypouštění odpadních vod

Kvalita nejen povrchových vod je výrazně determinována znečištěním, které je primárně způsobeno množstvím vypouštěných znečištěných odpadních vod do vod povrchových. Z tohoto důvodu je přijata řada opatření, které toto znečištění omezují a zpoplatňují. Obdobně jako v případě odběrů podzemních vod nejsou platby za vypouštění odpadních vod do vod povrchových příjmem PP, a to přestože řada kompetencí PP je přímo spjata s problematikou těchto vod. V rámci této části materiálu jsou blíže analyzovány zejména následující body – cenotvorba za vypouštění odpadních vod, platby za vypouštění odpadních vod, dopad na budoucí financování PP.

V následující kapitole je diskutován dopad na budoucí financování PP a realokace výnosů z poplatků za vypouštění odpadních vod. Vzhledem ke skutečnosti, že v rámci tohoto opatření nebyl identifikován

přímý potenciální zdroj financování PP, je tato problematika popsána v nižším rozsahu ve srovnání s předcházejícími částmi tohoto materiálu.

2.1.2.2.1 Cenotvorba za vypouštění odpadních vod

Vodní zákon v rámci hlavy X definuje poplatky za vypouštění odpadních vod v § 89 a 90. Právnícká nebo fyzická osoba, která vypouští odpadní vody do vod povrchových je povinna platit poplatek za znečištění vypouštěných odpadních vod a poplatek z objemu vypouštěných odpadních vod (dále v této kapitole „poplatky“). Poplatky se platí za jednotlivé zdroje znečišťování. Povinnost platit poplatky se však nevztahuje na následující typy vypouštěných odpadních vod (dle § 89 odst. 2 zákona o vodách):

- Minerální vody osvědčené jako přírodní léčivý zdroj, pokud nebyly použity při lázeňské péči
- Přírodní minerální vody, pokud nebyly použity při výrobě balených minerálních vod
- Vody ze sanačních vrtů
- Odpadní vody z průtočného chlazení parních turbín

V případě průtočného chlazení turbín tak nedochází ke zdvojení plateb za odběr povrchové vody a jejího následné vypouštění zpět do povrchových vod.

2.1.2.2.1.1 Výše poplatku za vypouštění odpadních vod

Poplatky za vypouštění odpadních vod jsou dvojího druhu:

1. Poplatek z vypouštěných odpadních vod

- Poplatek z objemu vypouštěných odpadních vod do vod povrchových je znečišťovatel povinen platit, jestliže objem jím vypouštěných odpadních vod překročí za kalendářní rok hodnotu 100 000 m³.
- Sazba za vypouštění odpadních vod je rovna 0,1 Kč/m³.

2. Poplatek za znečištění vypouštěných odpadních vod

- Znečišťovatel je povinen platit tyto poplatky, jestliže jím vypouštěné odpadní vody překročí v příslušném ukazateli znečištění zároveň hmotnostní a koncentrační limit zpoplatnění. Ukazatele a sazby poplatku jsou uvedeny v příloze číslo 2 zákona o vodách.
- Poplatek za znečištění vypouštěných odpadních vod se rovná součtu dílčích částek vypočtených podle jednotlivých ukazatelů znečištění jako násobek sazby poplatku a celkového množství vypouštěného znečištění za kalendářní rok. V případě, že u některé zpoplatněné látky dojde ke snížení jejího celkového vypouštěného množství oproti předcházejícímu kalendářnímu roku nejméně o 20 %, nejvýše však o 50 %, snižuje se poplatek za tuto látku o dvojnásobek dosaženého snížení. Dojde-li u některé zpoplatněné látky ke snížení jejího celkového vypouštěného množství oproti předcházejícímu kalendářnímu roku o více než 50 %, poplatek za tuto látku se neplatí.

2.1.2.2.2 Množství vypouštěných odpadních vod

V následující tabulce je uvedena struktura vypouštění odpadních a důlních vod do vod povrchových v ČR v členění dle jednotlivých kategorií.

Tabulka 8: Množství vypouštěných odpadních vod (mil. m³)

POLOŽKA	UKAZATEL	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Vodovody pro veř. potřebu	Množství (mil. m ³)	898,8	850,5	814,9	847,9	966,3	860,5	835,7	921,6	807,9	786,8
	Počet odběrů (-)	2469	2560	2662	2792	2801	2893	2995	2957	2993	3109
Zemědělství vč. závlah	Množství (mil. m ³)	1,4	1,5	7,3	7,1	7,1	6,9	6,6	6,4	6,5	3,4
	Počet odběrů (-)	9	11	14	15	15	15	13	13	16	15
Energetika	Množství (mil. m ³)	668,9	716,8	778,1	780,1	804,3	768,9	704,7	589,4	587,2	527,1
	Počet odběrů (-)	56	60	59	61	94	94	58	74	75	100
Průmysl vč. dobývání	Množství (mil. m ³)	372,9	362,1	306	314	321,9	293,4	268,1	282,4	272,1	268
	Počet odběrů (-)	761	760	737	723	687	700	697	700	671	682
Ostatní vč. stavebnictví	Množství (mil. m ³)	82,1	88,5	63,9	44,5	42,5	45,3	69,9	46,5	43,2	36,1
	Počet odběrů (-)	675	690	738	754	832	713	928	936	967	826
Celkem	Množství (mil. m ³)	2024,1	2019,3	1970,2	1993,6	2142,1	1975	1885	1846,3	1716,9	1621,4
	Počet odběrů (-)	3970	4081	4210	4345	4429	4415	4691	4680	4722	4860

ZDROJ: MODRÉ ZPRÁVY 2006 – 2015

Množství vypouštěných odpadních vod dlouhodobě mírně klesá. Dominantním zdrojem jsou kanalizace a energetika, která je však ovlivněna velikostí průtočného chlazení parních turbín.

2.1.2.2.1 Správa poplatků

Vybírání a vymáhání poplatků za vypouštění odpadních vod do vod povrchových vykonává správce daně příslušný podle sídla jednotlivých znečišťovatelů. Poplatky včetně záloh, úroku z prodlení a pokut platí znečišťovatel na účet příslušného správce daně a jsou příjmem SFŽP. Prostředky, které jsou vybrány v souvislosti s ochranou vodních zdrojů, nejsou vráceny zpět do vodního hospodářství, ale jsou využity dle potřeb SFŽP a krajů.

2.2 Závěry analýzy finančních toků vodního hospodářství

Kromě PP jsou příjemcem finančních prostředků plynoucích z vodního hospodářství i kraje a SFŽP. Příjmem krajů jsou platby za odběry podzemních vod a to z 50 %. Příjmem SFŽP jsou z padesáti procent poplatky za odběr podzemních vod a ze sta procent poplatky a pokuty spojené s vypouštěním odpadních vod. Ze SFŽP však všechny vybrané prostředky nesměřují zpět vodního hospodářství, ale jsou vynaloženy na jiné činnosti, které s vodním hospodářstvím přímo nesouvisí. Tento stav ilustruje následující tabulka. Uvedené výdaje pocházejí z národních programů (NP), což jsou prostředky mimo fondy EU.

Tabulka 9: Příjmy a výdaje SFŽP týkající se vodního hospodářství (mil. Kč)

PŘÍJMY SFŽP ZA VODU	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Odpadní voda	301,7	401,0	240,7	188,3	197,6	221,3	211,6	205,3	209,8	170,9
Podzemní voda	384,1	355,6	382,0	391,9	368,2	358,1	373,6	360,5	359,4	357,0
Celkem příjmy	685,8	756,6	622,7	580,2	565,8	579,4	585,2	565,8	569,2	527,4
Celkem výdaje z NP	1 023,0	758,0	561,0	237,0	79,0	64,0	114,0	70,0	21,0	8,4
Rozdíl (příjmy – výdaje)	(337,2)	(1,4)	61,7	343,2	486,8	515,4	471,2	495,8	548,2	519,0

ZDROJ: ZPRÁVA O HOSPODAŘENÍ SFŽP 2006 – 2015

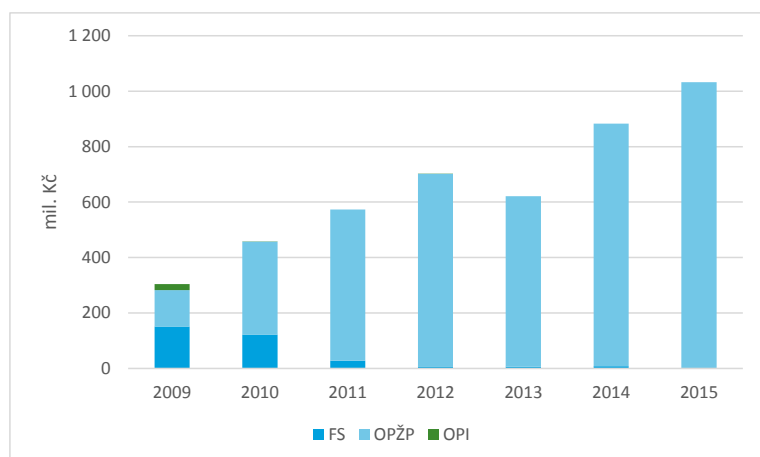
Je tedy zřejmé, že tytéž prostředky, které jsou z vodního hospodářství vybrány, nesměřují zpět. V roce 2015 byl rozdíl příjmů a výdajů spojených s vodním hospodářstvím 519 mil. Kč.

Objektivně je nutné uvést, že SFŽP do sektoru vodního hospodářství směřuje dodatečné finanční prostředky z Evropské unie (dále jen „EU“) prostřednictvím následujících nástrojů:

- Operačního programu Životní prostředí,
- Operačního programu Infrastruktura,
- Nástroj předvstupních strukturálních politik (ISPA)/Fondu soudržnosti.

Vývoj finančních prostředků dle příslušných nástrojů je zobrazen v následujícím grafu.

Graf 9: Realizované finanční výdaje SFŽP do sektoru vodního hospodářství ze zdrojů Evropské unie (mil. Kč)

ZDROJ: ZPRÁVA O HOSPODAŘENÍ SFŽP 2009 – 2015

Následující tabulka je pak shrnutím dosud uskutečněných akcí a alokovaných finančních prostředků z EU na projekty určené SFŽP. Celkem finanční prostředky z EU tvořily 91 % alokovaných zdrojů.

Tabulka 10: Přehled všech vodohospodářských projektů SFŽP a čerpání zdrojů z EU (mil. Kč)

PROGRAM	NÁZEV OBLASTI PODPORY	POČET AKCÍ	ZDROJE SFŽP (DOTACE)	ZDROJE EU	CELKEM
OP ŽP	Snížení znečištění vod	788	2 313	38 836	41 149
OP ŽP	Zlepšení jakosti pitné vody	74	260	4 411	4 671
OPI	Zlepšování infrastruktury ve vodním hospodářství	56	402	2 170	2 572
ISPA/FS	Vodohospodářské projekty (ČOV, kanalizace, vodovody)	33	1 490,5	486	1 976,5

ZDROJ: INTERNÍ ANALÝZA DELOITTE NA ZÁKLADĚ DAT ZE SFŽP

Lze tedy konstatovat, že většina zdrojů, které jsou ze strany SFŽP vyčleněny pro sektor vodního hospodářství, pochází z fondů EU. V dlouhodobém hledisku se však nelze spoléhat na dostatek finančních zdrojů z EU. Již nyní je zřejmé, že ČR se v budoucnu stane tzv. čistým plátcem a dnes využívané finanční prostředky z EU nebudou nadále dostupné v takové míře. Pro potřeby vodního hospodářství tak současný systém přerozdělování finančních prostředků není udržitelný a potenciálně může ohrozit stav vodního hospodářství.

3 ANALÝZA VÝVOJE ODBĚRŮ POVRCHOVÝCH VOD

Jak již bylo zmíněno výše, platby za odběr povrchových vod jsou dominantním příjmem PP. V následující části tohoto materiálu jsou analyzovány zejména následující body:

- Způsob stanovení cen za povrchové vody
- Velikost odběrů povrchových vod PP
- Výnosy za odběry povrchové vody PP.

3.1 Cenotvorba odběrů povrchových a podzemních vod

Vodní zákon v § 101 definuje způsob plateb k úhradě správy vodních toků a správy povodí. Zákonem je stanoveno, že kdo odebírá povrchovou vodu z vodního toku, je povinen uhrazovat platbu k úhradě správy vodních toků a u odběrů povrchové vody z významných vodních toků a z ostatních povrchových vod také k úhradě správy povodí. Cena za odběr povrchové vody se stanoví zvlášť dle typu jejího využití:

- průtočné chlazení parních turbín,
- zemědělské závlahy,
- zatápění umělých prohlubní terénu (zbytkových jam po těžbě nerostů) v případech vyžadujících čerpání vody nebo převádění vody; tato cena nesmí překročit výši provozních nákladů, které správci vodního toku na tuto činnost vzniknou,
- ostatní odběry.

3.1.1 Výše platby za odběr povrchové vody

Výše platby se vypočte vynásobením množství skutečně odebrané povrchové vody snížené o množství povrchové vody, na které se platba nevztahuje a cenou za odběr povrchové vody stanovenou správcem vodního toku podle zákona o cenách. Cena je určena podle účelu užití odebrané povrchové vody v jednotkové výši v Kč/m³ podle skutečně odebraného množství povrchové vody.

Platba za odběr povrchové vody se neplatí v následujících případech:

- Odebrané množství povrchové vody je menší nebo rovno 6 000 m³ za kalendářní rok.
- Odebrané množství povrchové vody je menší nebo rovno 500 m³ v každém měsíci kalendářního roku.
- Odběry povrchových vod pro provoz rybích líhní a sádek a pro napouštění rybníků a vodních nádrží pro chov ryb, zatápění umělých prohlubní terénu (zbytkových jam po těžbě nerostů) nevyžadující čerpání nebo převádění vody správcem vodního toku. Dále pak pro průtočné chlazení výzkumných jaderných reaktorů, pro požární účely, napouštění veřejných koupališť, odstavených ramen vodních toků a nádrží tvořících chráněný biotop rostlin a živočichů, pro výrobu sněhu vodními děly, za odběr okalových vod pro zemědělskou nebo lesní výrobu a za povolený odběr pro vyrovnání vláhového deficitu zemědělských plodin. Okalovými vodami pro zemědělskou a lesní výrobu jsou povrchové vody odebírané z vodního toku za zvýšených průtoků (vodních stavů) pro závlahy zaplavováním.

3.1.2 Cena za odběry povrchové vody pro průtočné chlazení parních turbín

Vzhledem ke specifičnosti průtočného chlazení parních turbín jsou ceny stanoveny níže než za ostatní odběry. V následující tabulce jsou uvedeny ceny za odběry pro průtočné chlazení parních turbín. Princip vychází z premisy, že v těchto případech se voda vrací zpět do řeky (parametricky jen minimálně změněna).

Tabulka 11: Cena za odběry pro průtočné chlazení parních turbín dle PP (Kč/m³)

CENA ZA ODBĚR (Kč/M ³)	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Povodí Labe	0,40	0,44	0,49	0,53	0,55	0,60	0,64	0,65	0,68	0,70
Povodí Vltavy	0,94	0,96	1,00	1,03	1,10	1,13	1,22	1,22	1,25	1,15
Povodí Moravy	0,56	0,62	0,67	0,67	0,67	0,67	0,72	0,89	1,15	1,19

ZDROJ: MODRÉ ZPRÁVY 2006 – 2015

Cena za odběr je determinována velikostí odběrů z jednotlivých PP. Nejvýraznější odběr je z povodí řeky Labe, a proto je i jednotková cena nejnižší. Následuje pak povodí řeky Moravy.

3.1.3 CENA ZA OSTATNÍ ODBĚRY POVRCHOVÉ VODY

V následující tabulce jsou uvedeny historické ceny za ostatní odběry povrchové vody (vyjma průtočného chlazení parních turbín).

Tabulka 12: Cena za ostatní odběry povrchových vod dle PP (Kč/m³)

CENA ZA ODBĚR (Kč/M ³)	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Povodí Labe	2,51	2,70	2,93	3,16	3,35	3,63	3,97	4,09	4,29	4,39
Povodí Vltavy	2,11	2,24	2,45	2,68	2,94	3,15	3,40	3,45	3,55	3,62
Povodí Ohře	2,71	2,85	3,01	3,16	3,31	3,53	3,88	4,14	4,34	4,51
Povodí Odry	2,53	2,70	2,89	3,10	3,35	3,58	3,80	3,99	4,09	4,21
Povodí Moravy	3,49	3,88	4,19	4,65	4,97	5,47	5,88	6,16	6,39	6,52

ZDROJ: MODRÉ ZPRÁVY 2006 – 2015

Obdobně jako v případě ceny za průtočné chlazení parních turbín jsou platby determinovány velikostí odběrů z jednotlivých PP. Nejvyšší jednotková cena je placena v Povodí Moravy 6,52 Kč/m³. Ceny za průtočné chlazení parních turbín jsou ve srovnání s ostatními odběry výrazně nižší. V případě Povodí Labe a Moravy dosahují pouze hodnoty 15 %. Dále pak za vypouštění odpadních vod z průtočného chlazení parních turbín nejsou ani placeny poplatky za vypouštění odpadních vod do vod povrchových (§ 89 vodního zákona – problematika odpadních vod je popsána blíže v předchozích kapitolách).

3.1.4 VELIKOST ODBĚRŮ POVRCHOVÝCH VOD PP

V následující tabulce je uvedena struktura odběrů povrchových vod v ČR. Odběr povrchových vod dlouhodobě klesal zejména v důsledku poklesů odběrů vody pro veřejnou spotřebu a průmysl včetně dobývání. Pokles těchto skupin byl částečně kompenzován odběry pro potřeby energetiky. Tuzemská netto spotřeba elektřiny včetně ztrát v síti dlouhodobě rostla a maximálně dosahovala hodnoty 65 TWh ročně. Tempo růstu bylo přerušeno v roce 2009, kdy došlo vlivem hospodářské krize ke skokovému snížení spotřeby elektřiny, což bylo způsobeno segmentem Velkoodběr (pokles o 3,2 TWh). Tento trend v kombinaci s úsporami vedl ke skutečnosti, že potřeba vody pro energetické účely od roku 2011 výrazně klesá.

Tabulka 13: Odběr povrchových vod – nad 6 000 m³/rok nebo 500 m³/měsíc (mil. m³)

POLOŽKA	UKAZATEL	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Vodovody pro veř. potřebu	Množství (mil. m ³)	387,9	384,1	361,6	357,0	349,0	326,6	327,3	314,8	309,6	316,0
	Počet odběrů (-)	158	146	159	168	157	157	153	148	150	146
Zemědělství vč. závlah*	Množství (mil. m ³)	13,8	19,3	21,7	29,0	25,3	27,2	31,1	31,1	35,2	40,3
	Počet odběrů (-)	95	106	123	120	131	113	126	116	125	152
Energetika	Množství (mil. m ³)	809,2	868,0	916,8	916,6	939,5	909,4	839,2	710,5	710,4	645,7
	Počet odběrů (-)	36	38	38	39	64	37	37	43	40	63
Průmysl vč. dobývání	Množství (mil. m ³)	341,2	311,4	265,6	260,2	250,8	241,6	253,7	214,2	225,8	225,8
	Počet odběrů (-)	438,0	396,0	393,0	384,0	319,0	347,0	335,0	313,0	315,0	283,0
Ostatní vč. stavebnictví	Množství (mil. m ³)	5	6	43	9	9	9	10	8	7,7	9
	Počet odběrů (-)	102,0	121,0	140,0	138,0	156,0	167,0	174,0	187,0	191	214

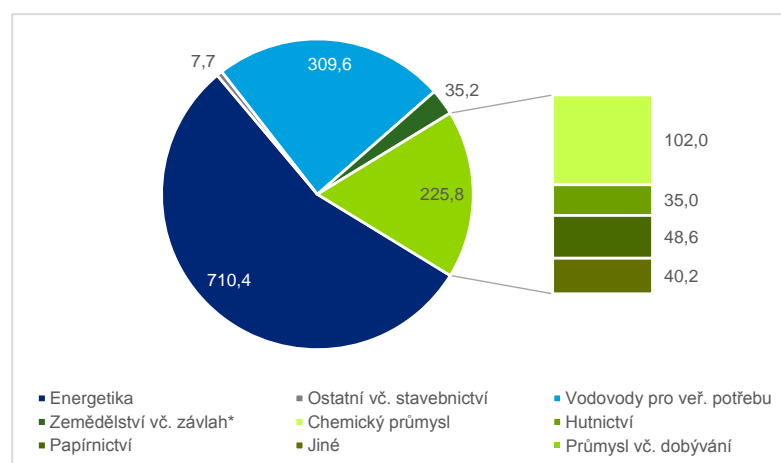
Celkem	Množství (mil. m ³)	1556,9	1 588,7	1 608,2	1 571,5	1 573,4	1 513,8	1 461,2	1 278,6	1 288,7	1236,8
	Počet odběrů (-)	829	807	853	849	827	821	825	807	821	858

Pozn.: *skutečně odebrané množství vody bez odečtu nezaplatněného množství pro vyrovnání vláhového deficitu zemědělských plodin (§ 101 zákona č. 254/2001 Sb., vodní zákon, ve znění pozdějších předpisů).

ZDROJ: MODRÉ ZPRÁVY 2006 – 2015

Primárním důvodem poklesu odběrů povrchových vod je pak zejména potřeba vody pro průtočné chlazení parních turbín. Podíl odběrů dle jednotlivých kategorií je determinován regionem ČR (resp. povodím). Dlouhodobě je možné pozorovat trend, kdy dochází k poklesu odběrů povrchových vod ve třech klíčových oblastech: energetice, veřejné spotřebě a průmyslu včetně dobývání. Následující graf detailněji zachycuje rozložení odběrů povrchových vod dle jednotlivých skupin odběratelů v roce 2014 (novější data nebyla dostupná ve stejném členění). V případě průmyslu jsou největšími odběrateli výrobní společnosti chemického, papírenského a hutnického průmyslu. Především výrobní podniky chemického průmyslu jsou poměrně velkými odběrateli, což potvrzují odběry povrchových vod o velikosti více než 100 mil. m³ v roce 2014. Z toho 5 největších chemických společností stojí za 80 % těchto odběrů.

Graf 10: Odběry povrchových vod v roce 2014 dle sektoru (mil. m³)

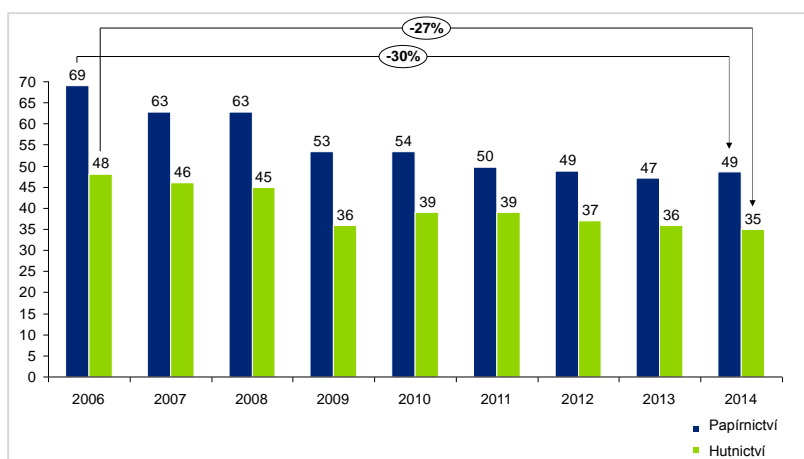

ZDROJ: INTERNÍ ANALÝZA SPČR A INTERNÍ ANALÝZA DELOITTE

Společnosti v sekci průmyslu, kterých bylo v roce 2014 celkem 315, odebraly v tomtéž roce 225,8 mil. m³ povrchových vod. Významnými odběrateli této sekce jsou zejména chemické podniky, hutě a papírny. Ačkoliv se jedná o 107 podniků, tedy zhruba o třetinu z celkového počtu, odebraly tyto podniky téměř 82,2 % celkového množství vody. Ještě výrazněji je koncentrace možných dopadů patrná při posouzení odběrů jen u 10 největších firem těchto tří odvětví (5 chemie, 3 hutě a 2 papírny), z nichž každá odebere minimálně 10 mil. m³ povrchových vod. Dohromady odebraly celkem 156 mil. m³, což je téměř 70 % veškerých odběrů z průmyslu včetně dobývání. Nástup sucha však výrazně pociťují již i podniky na horních tocích řek, i když takové odběry zdaleka nemají.

Výše zmíněný pokles odběrů v uvedených letech ilustruje taktéž následující graf, který nabízí detailnější pohled na dvě průmyslová odvětví – hutnictví a papírenství. V obou případech lze zpozorovat signifikantní pokles odběrů oproti hodnotě z roku 2006.

Graf 11: Vývoj odběrů v průmyslových odvětvích (mil. m³)

ZDROJ: INTERNÍ ANALÝZA SPČR A INTERNÍ ANALÝZA DELOITTE

Pro upřesnění je nutné dodat, že hodnoty odběrů povrchových vod se mírně liší oproti hodnotám dodávek povrchových vod za úplatu, kdy rozdíl tvoří zejména zemědělské odběry. Pro úplnost tedy uvádíme níže i tato data. Rozdíl je však pouze minimální a proto s těmito údaji (které jsou k dispozici v menší míře podrobnosti) není dále pracováno a není predikován jejich budoucí vývoj.

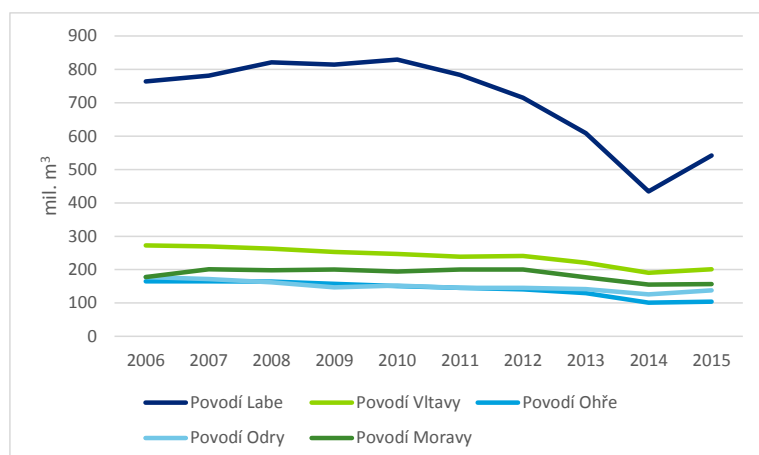
Tabulka 14: Odběr povrchových vod za úplatu (mil. m³)

POLOŽKA	UKAZATEL	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Povodí Labe	Množství (mil. m ³)	748,5	765,1	807,1	800,8	817,6	775,2	723,6	600,1	609,1	547,7
Povodí Vltavy	Množství (mil. m ³)	263,7	260,0	252,7	243,5	238,6	230,8	234,6	214,2	211,5	213,9
Povodí Ohře	Množství (mil. m ³)	161,1	152,6	150,1	148,3	141,3	135,7	131,7	121,2	118,4	120,4
Povodí Odry	Množství (mil. m ³)	171,3	164,1	153,9	139,0	144,2	138,9	139,1	136,6	135,2	136,8
Povodí Moravy	Množství (mil. m ³)	162,3	174,8	179,8	174,4	173,7	182,4	180,8	155,8	162,1	160,3
Celkem	Množství (mil. m ³)	1 506,9	1 516,6	1 543,6	1 506,0	1 515,4	1 463,1	1 409,8	1 228,0	1 236,3	1 179,1

ZDROJ: MODRÉ ZPRÁVY 2006 – 2015

Na následujícím grafu je zobrazen vývoj odběru povrchových vod dle jednotlivých PP. Z grafu je patrné, že mezi roky 2006 a 2010 došlo k poměrně významnému nárůstu odběrů povrchových vod a to z důvodu odběrů pro průtočné chlazení. Velký pokles lze pozorovat mezi roky 2014 a 2015, což způsobeno zejména poklesem na Povodí Labe, které očekávalo snížení odběrů povrchových vod téměř o třetinu.

Graf 12: Vývoj odběru povrchových vod dle jednotlivých PP (mil. m³)

ZDROJ: MODRÉ ZPRÁVY 2006 – 2015

Z grafu je rovněž zřejmé, že téměř polovina všech odběrů je realizována na území Povodí Labe. Je však třeba vzít v úvahu fakt, že více než 90 % odebrané vody na území Povodí Labe je pro potřeby průtočného chlazení, tedy přibližně za šestinovou cenu.

Vzhledem k tomu, že se na území Povodí Labe v budoucnu předpokládá výrazný pokles odběru vod pro průtočné chlazení, vzniká tím pro Povodí Labe riziko ztráty výrazné části příjmu z odběru povrchových vod. V případě počtu odběratelů je patrný výrazný pokles v oblasti průmyslu a dobývání. Ostatní skupiny odběratelů jsou co do počtů míst relativně stabilní.

3.1.5 VÝNOSY ZA ODBĚRY POVRCHOVÉ VODY

V následující tabulce jsou uvedeny celkové příjmy PP plynoucích z plateb za odběry povrchových vod.

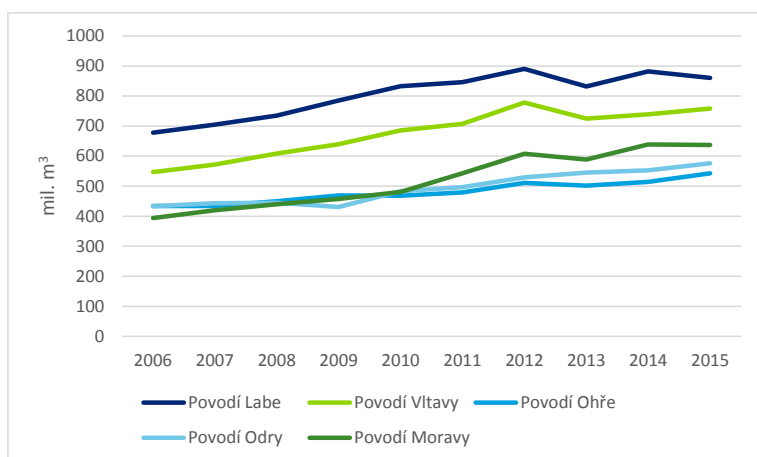
Tabulka 15: Výnosy z plateb za odběr povrchových vod (mil. Kč)

POLOŽKA (MIL. Kč)	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Povodí Labe	678	705	735	785	833	846	890	832	882	860,2
Povodí Vltavy	547	572	609	640	686	707	778	725	739	758,7
Povodí Ohře	434	434	450	469	468	479	511	502	514	542,8
Povodí Odry	433	443	445	431	483	497	529	545	553	576,1
Povodí Moravy	394	420	440	457	481	543	608	589	639	637,3
Celkem	2 486	2 574	2 679	2 782	2 951	3 072	3 316	3 193	3 327	3 375

ZDROJ: MODRÉ ZPRÁVY 2006 – 2015

Celkový příjem z plateb za odběr povrchových vod má dlouhodobě rostoucí trajektorii. Výjimkou z tohoto pohledu je pouze rok 2013, kdy došlo k meziročnímu poklesu příjmů cca o 123 mil. Kč.

Graf 13: Vývoj výnosů z plateb za odběry povrchových vod (mil. Kč)

ZDROJ: MODRÉ ZPRÁVY 2006 – 2015

Přestože jednotkové platby za odběr povrchových vod rostou relativně rychle, tak celkové příjmy PP z těchto plateb takovým tempem nerostou. Tato skutečnost je způsobena tzv. „vodárenským efektem“. Každé další zvýšení cen za odběr motivuje odběratele ke snižování množství odebrané vody nebo v extrémním případě k opuštění regionu. To vyvolává další potřebu pro zvýšení ceny za odběr povrchové vody.

4 MOŽNÉ SCÉNÁŘE VÝVOJE VODNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ PŘI SOUČASNÉM NASTAVENÍ FINANCOVÁNÍ A ZHODNOCENÍ DOPADŮ

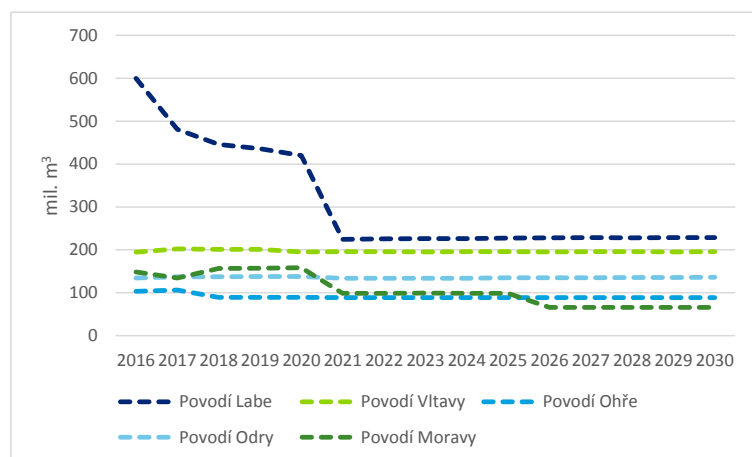
Následující kapitola se zaměřuje na vývoj vodního hospodářství při současném nastavení financování. Text se nejprve věnuje predikci vývoje odběrů povrchových vod, následně pak ceně povrchové vody a rovněž i hospodaření PP.

4.1 Predikce vývoje odběrů povrchových vod

Pro predikci budoucích hodnot byl proveden průzkum mezi největšími odběrateli povrchových vod. Ve spolupráci se SPČR tak vznikla poměrně přesná vize toho, jak se mohou odběry povrchových vod v budoucnu vyvíjet. Jedná se tedy o nejpravděpodobnější scénář na základě sesbíraných dat, a proto je tato predikce uvažována i níže ve výpočtech.

Odběry pro veřejnost se očekávají relativně stabilní, a v predikci Deloitte je proto zafixována poslední známá hodnota (2015). Podobně je předpokládán i vývoj odběrů pro zemědělství. Velký rozdíl je však očekáván zejména pro odběry průmyslu a energetiky, kde především z důvodu nutnosti plnění technologických norem dojde k dramatickému poklesu. Zlom zpracovatel studie, společnost Deloitte, očekává v roce 2020, ke kterému bude nutné splnit požadavky BREF a BAT. Predikce celkových odběrů za jednotlivé PP je znázorněna v následujícím grafu.

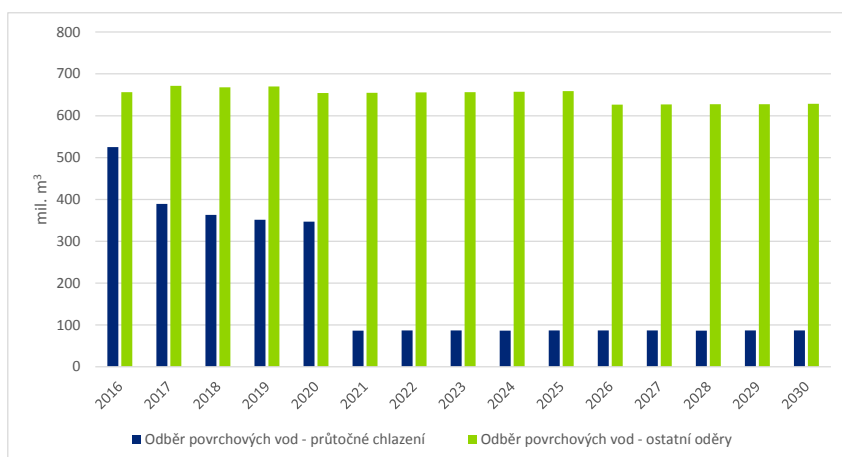
Graf 14: Predikce odběrů povrchových vod dle PP (mil. m³)

ZDROJ: INTERNÍ ANALÝZA SPČR A INTERNÍ ANALÝZA DELOITTE

Jak je vidět z předchozího grafu, největší pokles je očekáván především na povodí řeky Labe, kde v období 2016–2030 dojde k poklesu o 90 %. To je způsobeno především poklesem odběrů pro průtočné chlazení. Tím však pro podnik Povodí Labe vzniká riziko ztráty výrazné části příjmu z odběrů povrchových vod.

Graf 15: Vývoj odběrů povrchových vod dle typu odběru (mil. m³)

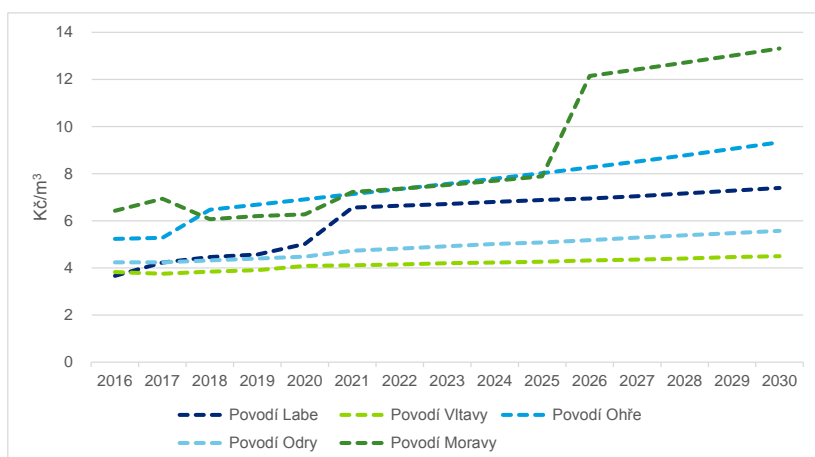

ZDROJ: INTERNÍ ANALÝZA SPČR A INTERNÍ ANALÝZA DELOITTE

4.2 Predikce cen povrchových vod

Cena za odběr povrchových vod je determinována velikostí odběrů z jednotlivých PP. Nejvýraznější odběr je v současnosti z povodí řeky Labe, a proto je zde i jednotková cena nejnižší. Následuje pak povodí řeky Moravy. Je zřejmé, jak v budoucnu mohou vypadat ceny povrchové vody, pokud dojde k takovému snížení odběrů, jako bylo nastíněno výše. V následujícím grafu je zobrazen vývoj jednotkových cen do roku 2030 tak, aby byl rozpočet PP vyrovnaný při uvažovaném poklesu odběrů.

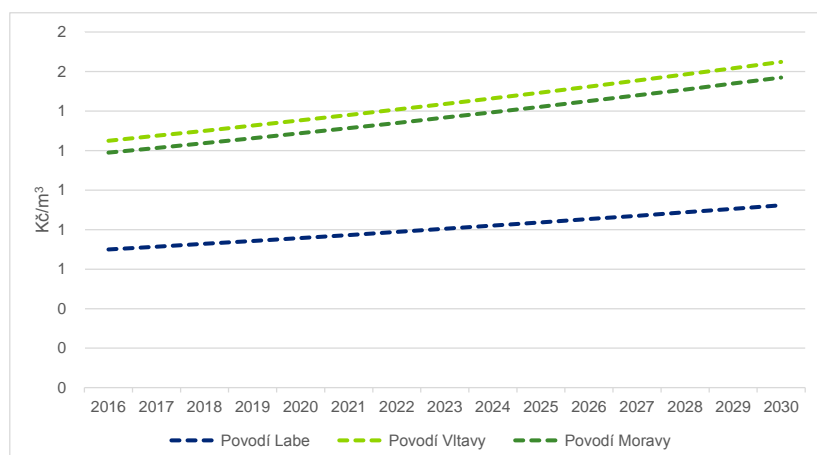
Graf 16: Predikce vývoje cen pro ostatní odběry (Kč/m³)

ZDROJ: INTERNÍ ANALÝZA DELOITTE

Jak je vidět z předchozího grafu, na všech povodích je očekáván nárůst, který se blíží sociálně únosné míře. Na povodí Moravy se dokonce cena více než zdvojnásobí. V případě cen pro odběry pro průtočné chlazení je očekáván rovněž nárůst cen.

Graf 17: Predikce vývoje cen pro odběry pro průtočné chlazení turbín (Kč/m³)

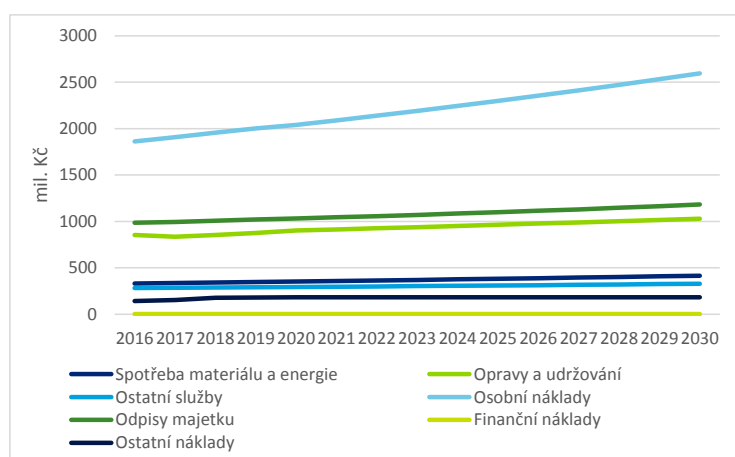
ZDROJ: INTERNÍ ANALÝZA DELOITTE

Teoreticky lze uvažovat i scénář, kdy by nedošlo k výše popsanému poklesu odběrů. I v tomto případě je očekáván nárůst cen jak pro ostatní odběry, tak pro průtočné chlazení. A to z toho důvodu, že náklady PP v budoucnu i nadále porostou (viz argumentace níže), avšak výnosy PP porostou nižším tempem než náklady. PP mají omezenou možnost diverzifikace výnosů, a proto budou nuceny zvyšovat ceny povrchové vody. Vodárenský efekt se tedy i v tomto případě bude prohlubovat. Detailní vyčíslení však závisí na konkrétních hodnotách odběrů. Taková data nebyla dosud nikde zveřejněna relevantními subjekty. Mimoto není takový vývoj dle šetření Deloitte mezi největšími odběrateli uvažován. Proto není tento scénář podrobněji vyčíslen.

4.3 Predikce hospodaření podniků Povodí

Na základě minulého vývoje a trendů je nastíněn i očekávaný vývoj nákladů a výnosů PP. Vývoj nákladů je do značné míry podmíněn živelnými katastrofami, které významně ovlivňují náklady na opravy a udržování resp. spotřebu materiálů. Po očištění těchto vlivů lze však s vysokou mírou pravděpodobnosti konstatovat, že celkové výdaje PP nadále porostou. Současně vzhledem k nutnosti boje proti změnám klimatu a samozřejmě i vlivem rostoucích povinností správců povodí (dle očekávané novely vodního zákona) lze důvodně konstatovat, že porostou tempem vyšším, než je uvedené v tomto grafu.

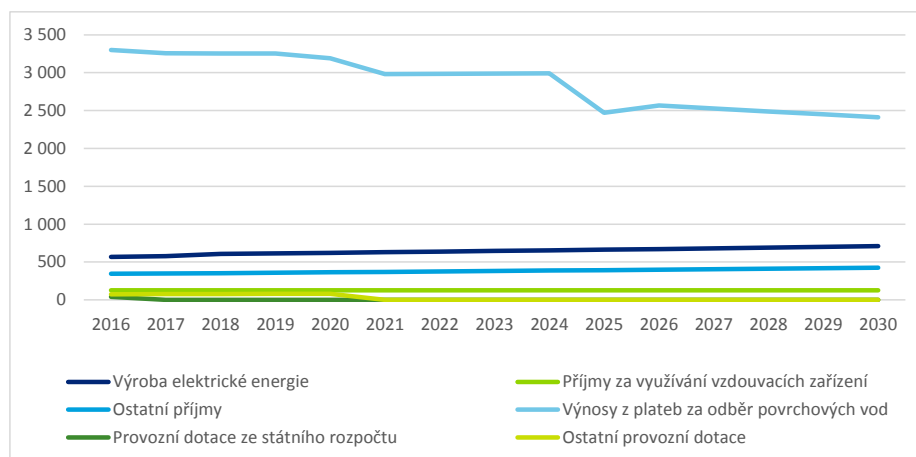
Graf 18: Vývoj nákladů PP (mil. Kč)

ZDROJ: INTERNÍ ANALÝZA DELOITTE

Vývoj očekávaných výnosů je zobrazen v následujícím grafu. Většina výnosů je relativně lehce predikovatelná, zatímco provozní dotace a platby za odběry povrchové vody jsou závislé na nepredikovatelných událostech, resp. rozhodnutí odběratelů. Ze své podstaty nejsou dotace v predikci výnosů zahrnuty. Níže je uveden vývoj výnosů, pokud by byla zachována stávající úroveň cen a odběry povrchových vod by poklesly.

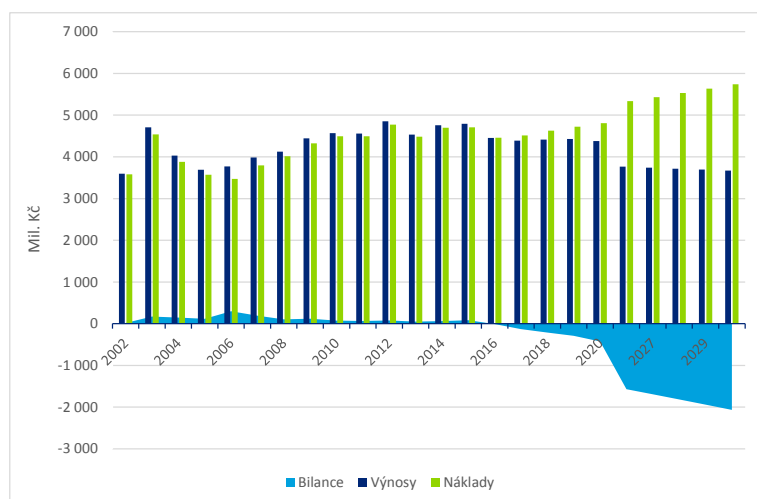
Graf 19: Vývoj výnosů PP (mil. Kč)

ZDROJ: INTERNÍ ANALÝZA DELOITTE

V takovém případě by došlo k radikálnímu poklesu výnosů z plateb za odběr povrchových vod a PP by se začaly propadat do ohromných ztrát. Za sledované období by se ztráty vyšplhaly přes 15 mld. Kč.

Graf 20: Vývoj bilance PP (mil. Kč)

ZDROJ: INTERNÍ ANALÝZA DELOITTE

Pokud by ceny rostly tempem uvedeným výše (popsáno v kapitole 4.2), pak by byla bilance vždy vyrovnaná a křivka výnosů z plateb za odběr povrchových vod by měla logicky rostoucí trend. Je zřejmé, že takové navyšování však není dlouhodobě udržitelné a žádoucí. Každý další rok by cena musela vzrůst tak, aby byl sanován rozpočet PP a nůžky mezi velikostí odběrů a plateb by se i nadále rozevíraly. **Tato situace je nejen pro PP pochopitelně neudržitelná a financování jejich činností je ohrožené. Mimoto konstantní navyšování cen povrchových vod negativně ovlivňuje postavení hlavních odběratelů, kteří se rekrutují především ze sektoru energetiky a průmyslu, a tím i ekonomiku obecně. Významné zatížení odběratelů může mít dramatický dopad na jejich konkurenceschopnost. Ve svém důsledku tak může být ohrožena i úroveň zaměstnanosti v ČR, jelikož právě tito odběratelé jsou klíčovými zaměstnavateli.**

Aby bylo možné zajistit vyrovnané hospodaření PP, budou muset být opět zvyšovány ceny za odběry povrchových vod, provedeny dostatečné úspory v PP nebo musí být zavedeny další alternativní nástroje financování PP. Poslední možností je pak sanace rozpočtů PP dotacemi ze státního rozpočtu. Alternativním metodám financování se bude věnovat druhá fáze projektu.